

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ

Περίοδος Β' — Έτος Α' (16ον) | ΑΡΙΘ. 14 (623) | Σάββατον, 16 Μαρτίου 1919.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Κρίμα!
 ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ: Τὸ Καθατήριον.
 ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ: Στὸ περιγιάλι (ποίημα)
 ΜΠ. ΜΠΓΙΒΡΗΣΟΝ: Ἐνα Παραμῦθι (μεταφρασ.
 Γιάν. Οικονομίδη.)
 Κ. ΚΑΡΘΗΙΟΣ: Δεῖλι (ποίημα).
 ΝΙΩ. ΒΕΛΚΗΣ: Σεφαντωτής (ποίημα).
 Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
 Λ. ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ: Κώστας Μαλέας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΜΠΙΟΣ: Λογοτέχνες καὶ Δάσκαλοι.
 ΙΩΣΗΦ ΡΗΦΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ἀπὸ τὸ Ἑβδομο Βιβλίον
 Η. ΤΗΒΑΥΡΕΤ: Τὰ τελευταία βιβλία γιὰ τὸ Μι-
 στράλ.
 ΝΟΥΜΑΔΙΚΟΣ: Ὁ καημένος ὁ Τολστόϊ.
 Π. ΜΙΡΒΗΝΗΣ: Ὁ Ἀθάνατος.
 ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ. — Ἑλληνική Φιλο-
 λογία. Ἐπιστημονικὴ Κίνησις. — Ἐξήντη Φιλολο-
 γία. — Χωρὶς Γραμματόσημο.

ΕΤΟΙΜΑΣΘΗΤΕ

ΔΙΑ ΤΟ ΝΕΟΝ

ΕΘΝΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ

ΤΩΝ

75,000,000

Τιμὴ ἐκδόσεως δραχ. 95.

Ὀνομαστικὴ ἀξία ἐκάστης ὀμολογίας δραχ. 100,

ΤΟΚΟΣ 6%

Ἐξόφλησις δι' ἑξαμηνιαίων κληρώσεων εἰς τὸ ἄρτιον.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΤΗΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ - ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ, ΑΘΗΝΑΙ.

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

Ο ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο καθηγητής του ήμετέρου Καποδ. Πανεπιστημίου κ. Σ. Μενάρδος, κατά το τελευταίον αυτού μάθημα ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης, ὁμίλησε περὶ τῶν ζώντων, ποιητῶν ὅσοι ἔτυχον τοῦ ἀριστείου τῶν Γραμμάτων καὶ ἐξήρε τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ κ. Κ. Παλαμά. Τότε ὁ πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου κ. Βιγγὼς, ἐν τῇ πρὸς τὸν καθηγητὴν ἀπαντήσῃ του, εἶπε τὰ ἑξῆς. «Ὁμίλησατε περὶ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν ἕνα ἐξ αὐτῶν, τὸν κ. Παλαμᾶν, ἐγνώρισα προσωπικῶς καὶ ἔχω τόμον ποιημάτων του φέροντα ἰδιόχειρον ἀφιέρωσίν του. Ἡ κατανόησις δὲν μοι ἦτον εὐκόλος, ἀλλ' ἔχετε δίκαιον κύριε, ὁ κ. Παλαμᾶς εἶνε μέγας ποιητής

(* Ἐμπρός)

ΛΑΧΕΙΟΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

Ἡ Δευτέρα κλήρωσις τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων θά γίνῃ ἀνυπερθέτως τὴν Κυριακὴν 28 Ἀπριλίου 1919 (11 Μαΐου 1919).

Σύνολον κερδῶν δραχμαὶ 200,000
Μέγα κέρδος δραχμαὶ 80,000

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ:

ΟΙ ΓΥΡΙΣΜΟΙ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

τοῦ ΡΩΜΟΥ ΦΙΛΛΥΡΗ

Πωλοῦνται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα.
Δραχ. 3.

„ΠΡΟΝΟΙΑ“

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΚΡΥΣΤΑΛΛΩΝ
ΥΕΛΟΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΡΕΠΤΩΝ

Γενικοὶ πράκτορες:

Ἀδελφοὶ Δάνου & Λία

Ἐν Ἀθήναις, Παροιάδων 4.
Ἐν Πειραιῶν, Νιψίτα 8.

-ΤΥΠΟΣ-

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΦΥΛΛΟ τοῦ «Νουμά» ποῦ εἶχε ἐξαντληθῆ ξινατυπώθηκε καὶ πουλιέται στὸ γραφεῖο μας. (Σοφοκλέους 3)

Ο "ΝΟΥΜΑΣ" ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ

Ὁ κ. ΓΕΩΡΓ. Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ (Συννοικία Ἁγίου Γεωργίου ἢ Ντιλμπέρ Σοκᾶ ἀριθ' 16) εἶχε τὴν καλοσύνην νὰ δεχτῆ τὴν ἀντιπροσωπεῖα τοῦ «Νουμά» στὴ Σμύρνη καὶ στὴν Ἀνατολή. Ὅποιος θέλει λοιπὸν νὰ γραφτῆ συντρομητής, νὰ πληρώσῃ συντρομὴ ἢ νὰ δημοσιέψῃ ἀγγελία στὸ «Νουμά», ἄς συνεννοηθῆ μαζί του.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οἱ συνδρομητῆς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ νὰ μᾶς στείλουν τὴ συνδρομὴ τους μὲ ταχυδρομικὴ ἢ τραπεζιτικὴ ἐπιταγὴ καὶ μὲ διεύθυνση: «Ἐκδοτικὴ Ἐταιρεία «Τύπος», ὁδὸς Σοφοκλέους.» εἰρησιδῆ.

Ἡ διαχείρισις τοῦ «Νουμά»

ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ:

"Ο ΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ,"

ΤΟ ΜΟΝΟ ΑΓΝΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ

Ἀδελφοὶ Δάνου & Λία

ΕΛΡΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Ἀθήναις, Θεσσαλονικῆ καὶ Πάτραις, ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ἐν Καλάμῃς, Λαμῆ καὶ Νέῳ Ὑόρκῃ, ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ εἰς ἀπάσας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ:

ΔΙΑΚΟΜΙΣΙΣ, ΑΠΟΣΤΟΛΗ, ΑΠΘΗΚΕΥΣΙΣ
ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΤΡΙΤΩΝ

ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ ΕΠΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΤΩΤΙΚΩΝ.

ΝΑΥΤΩΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ ΙΣΤΙΟΦΟΡΩΝ

Α Σ Φ Α Λ Ε Ι Α Ι

ΤΜΗΜΑ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ. Ἡμῶσιν ἐπιτελεστικὴ ὑπηρεσία ἐκ τῶν κέντρων τῆς παραγωγῆς τῶν τιμῶν σταφίδων καὶ σύκων, Διάρκης παρακαταθήκη σταφίδων, σύκων καὶ σάκωνος πρὸς πώλησιν διὰ λιμὸν τῶν ἀποστολέων.

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΕΠΑΡΧΙΩΝ. Παραλαβὴ καὶ ἀποστολὴ, μετὰ καταβολῆς τῆς ἀξίας αὐτῶν, ἀλεύρων, σίτου, ὀρυζῆς καὶ ὄλων ἐν γένει τῶν εἰδῶν τοῦ ἐπισιτισμοῦ.

Γεν. Πράκτορες τῆς "ΠΡΟΝΟΙΑΣ,"
Ἁνω. Ἐταιρείας Γεν. Ἀσφαλειῶν.

Τηλέφ. Πειραιῶς: 187, Ἀθηνῶν: 15-57.

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις:

Ἀδελφοὶ Δάνου

Στὰ Γραφεῖα τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐταιρ. «ΤΥΠΟΣ»
πωλεῖται χάρτης περιτυλίγματος.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α^{ΟΝ} (16^{ΟΝ})

Ἀθήναι, Σάββατον 16 Μαρτίου 1919

ΑΡΙΘ. 14 (628)

ΚΡΙΜΑ!

Μαθαίνουμε, πὼς γίνονται μυστικοσυμβούλια καὶ διαβούλια ἀπὸ τὰ παλιὰ καὶ ἀπὸ τὰ νέα τσιράκια, πὸν ἄφισε ὁ μακαρίτης ὁ Μιστριώτης, γιὰ νὰ πολεμήσουν καὶ νὰ κατασυντρίψουν τὸν τρομερὸ ἐχθρὸ τῆς πατρίδας, τῆ δημοτικῆ γλῶσσα δηλαδὴ, ὅπου καὶ ἂν παρουσιάζεται αὐτή. Εἶναι φανερὸ πὼς χρειάζονται πολλὰ κανόνια καὶ πολλὰ στρατεύματα οἱ ἀρχηγοὶ τῆς καινούργιας αὐτῆς ἐκστρατείας, ἀφοῦ κ' οἱ ἴδιοι οἱ Μιστριωτίζοντες ἀναγνωρίζουν ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔχει μῆνι κατακτητῆς πᾶς σὲ πολλὰ σημεῖα τῆς χώρας τους. Μὰ ἡ λεπτομέρεια αὐτὴ δὲν τοὺς ἀπελτίζει μήτε τοὺς κάνει νὰ χάσουν τὸ θάρρος τους. Κ' ἔτσι τὰ σχέδια καταστρώνονται μεθοδικὰ καὶ συστηματικὰ. Καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα θὰ προσπαθήσουν νὰ ξεσηκώσουν τὸ λαὸ γιὰ νὰ ἐξαφανίσῃ πᾶς ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς ὅλους αὐτοὺς πὸν ἐβουληθήκανε νὰ χαλάσουν τὴ γλῶσσα καὶ νὰ καταστρέψουν τὴν παιδεία μὲ τὰ διάφορα μεταρρυθμιστικὰ τοὺς τερτίπια.

Μὰ ἔλα, πὸν ὁ λαὸς ξύπνησε πᾶς καὶ μπορεῖ νὰ καταλαβαίνει τί σημασία καὶ πὸν πολὺ ποιά ἀφορμὴ ἔχουν τώρα ὅλες αὐτὲς οἱ ἐκστρατείες! Τοῦτο οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ νέου πολέμου δὲν τὸ στοχάζονται. Τόσο τὸ καλλίτερο, ἐπειδὴ ἔτσι ὑπάρχει ἐλπίδα νὰ μᾶς δώσουν τὸ διασκεδαστικὸ θέαμα τῆς ἐκστρατείας τους. Ἐνα πράγμα μονάχα τοὺς ἐστενοχώρησε. Ἄν ἡ ἐποχὴ εἶναι κατάλληλη. Ἡ ἐποχὴ ἡ καιρικὴ καὶ ὄχι, ὅπως θὰ ἐνόμιζε κανένας φροῦνιμος, τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ζητημάτων, πὸν ζητᾶνε κάποια ἐσωτερικὴ ἡσυχία τῆς χώρας. Νὰ ἐξηγουμάστε. Καὶ βρῆκαν οἱ ἄνθρωποι πὸς τώρα ὁ καιρὸς δὲν εἶναι κατάλληλος· καλλίτερα γιὰ τέτοιες ἱστορίες εἶναι τὸ καλοκαίρι, πὸν σφίγγουν κ' οἱ ζέστες. Κ' ἔτσι οἱ τρομεροὶ καὶ φοβεροὶ αὐτοὶ γλωσσομάχοι θὰ ἀργήσουν κάπως νὰ μᾶς δώσουν τὴ διασκέδαση τῆς ἐκστρατείας τους. Κρίμα!

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΤΟ ΚΑΘΑΡΤΗΡΙΟ

(ΚΩΜΩΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ)

ΧΑΡΟΝΤΑΣ. Ἀπόδος ὦ κατάρατε τὰ πορθημῆ. **ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ.** Οὐκ ἂν λάβῃς... Ἐγὼ εἶμαι ζωντανὸς ἀκόμα.

ΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ (πὸν τὸν συνοδεύουνε). Ψέριμα! Ὅλο αὐτὸ μᾶς κοπανοῦσε σὲ δρόμο... Πέθανε πᾶς σὲ τὴ συνείδηση τῶν νέων καὶ τὸν φέραμε.

ΧΑΡΟΝΤΑΣ (πρὸς τὸν Καθηγητῆ). Ἐτοι μὴρ-χεται νὰ σὲ γυρίσω πίσω.

ΑΓΓΕΛΟΙ. Ἀδύνατο. Πνευματικὸς βροκδλακες ἡ γις, τελειταία, δὲ σηκώνει.

ΧΑΡΟΝΤΑΣ (συγκαταβατικὰ). Ἐέρεις τοῦλάχιστο καμμιὰ δουλειά;

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. Καὶ βέβαια. Ξεσκαλίζω καὶ μαζεύω μύθους καὶ παροιμίες.

ΧΑΡΟΝΤΑΣ. Ἐχει αὐτὸ χρησιμότητα;

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. Κάτι παιδαρέλια λένε πὸς ἔχει καὶ παραέχει. Μὰ ἐγὼ δὲν τὸ πολιτιστεύω.

ΧΑΡΟΝΤΑΣ. Τότες γιατί τὸ κάνεις;

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. Γιὰ νὰ βροίκομαι σὲ δουλειά... Μοῦ εἶπαν ἄλλοι πὸς εἶνε ἐθνικὴ δράση καὶ τοῦτο. Ἐγὼ κληρονομήθηκα, τοῖμψησα καὶ παραόσημο.

ΧΑΡΟΝΤΑΣ. Μωρὸ τί μοῦ λές! Εἶσαι καθηγητῆς; Καὶ γὰρ ζητᾶω πορθημῆ! Ἀποφάσισα ἐσὺς νὰ σᾶς δέχομαι χάρισμα. Τράβα μέσα (πρὸς τοὺς Ἀγγέλους). Ὁδηγήστε τὸν σὲν πορθημῆ.

Οἱ Ἀγγελοὶ μὲ τὸν καθηγητῆ σὲ μέση παίρνουνε δρόμο. Εἶναι ἀγῆ, πρὶ χαράξει. Μιὰ γλῶκα σκορπίζεται σὲ οὐράνια δώματα. Ὅλοι οἱ κόμοι τριγύρω τοιμάζονται νὰ ζυπνήσουν. Μύρια χρώματα μαγεύουνε τὰ μάτια καὶ γαλητεύουνε τὶς ψυχές... Φιάνουνε σὲ τὴ μεγάλη Πύλη.

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ (πρὸς τοὺς Ἀγγέλους δεύχροντας τὸν πελάτη). Αἱ! ποῖς εἶναι;

ΑΓΓΕΛΟΙ. Καθηγητῆς.

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. Βρὲ τὸν κακομοῖρη! Ἀπὸ κεῖ πρὸς τὸν Παράδεισο.

ΑΓΓΕΛΟΙ. Εἶναι καθαρευουσιάνος.

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. Τότες δώδε, σὲν Κόλαση...

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. Εἶμονα καθαρευουσιάνος, μὰ δούλεγα γιὰ τὴ Δημοτικὴ. Δὲν ἀξίζω γιὰ τὴν κόλαση. Δυπηθήτε με...

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ (συλλογισμένος). Εἶτανε καθαρευουσιάνος, μὰ δούλεψε γιὰ τὴ δημοτικὴ... Πὼς εἶναι δυνατὸ! Θὰ εἶναι κανένας ἐπιτήδειος πὸν γυρίζει μὲ ὅλα τὰ κόματα. (Πρὸς τὸν καθηγητῆ). Μπορεῖς νὰ τἀποδείξῃς αὐτὸ;

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. Νὰ οἱ τόμοι μου. Χιλιάδες σε-

λίδες. "Ανοιξε τους. Δουλειά και δουλειά... "Ολη μου τη ζωή έφαγα με δαύτους.

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ (ξεφυλλίζει). "Έχεις δικιο. Μά σούτημα δὲ βλέπω. Βλέπω μονάχ' ανάμεσα και καθαρεύουσα. Μωρὲ μπάς κ' είσαι ἀπὸ τοὺς μιχτούς;

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. "Όχι! Αὐτοὶ τώρα είναι στήν ἐξουσία. Λένε πὼς ἡ ἐποχή μας είναι μεταβατική. Κάνουνε χημικὰ πειράματα. Νοθεύουνε τὴ δημοτικὴ μὲ Ζαχαρίνη και Ξενοπουλίνη, πασκίζοντας νὰ βροῦνε, λέει, ἕνα καινούριο «Γλωσσικὸ 'Ελιξήριο» γιὰ τ' ἄρρωστα σκολειά.

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. Κι ὁ κόσμος τί λέει κει κάτου;

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. "Ο κόσμος χάρτει ὄχι κι ἂν τοῦ πῆς. Φτάνει νὰ πηγαίνης μὲ τὸν ἄερα πὸν φουᾶ. Αὐτὸ ἔκανα και γὼ τόσον καιρό. Οἱ καθαρευουσιάνοι μὲ τιμούσανε, οἱ ἄλλοι μὲ νομίζανε κρυφὰ γιὰ δικό τους. "Ο Δροσίνης μ' ἀνακήρυξε γιὰ δὴγὸ του. "Ο Δελμούζος γιὰ πατέρα. "Εγὼ ἔκανα τὸν κοινὸ και τὴν περνοῦσα μιὰ χαρά. "Ἄς ὄφεται ὁ ποητὸς Πῶπ. Μὲ κατάφερε νὰ μιλήσω. "Ἄχ, ἄχ!...

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. Τὸ δικό σου ζήτημα είναι γλωσσικὸ και δὲν ξεμπερδεύεται εὐκόλα. Θὰ κρίνη τὴν τύχη σου ὁ ἴδιος ὁ Σαβαῶθ. Κάτσε λιγάκι παράμερα και περίμενε.

Τὴ στιγμή ἐκείνη τρανὸ μπουλούκι φτάνει στή μεγάλη πόλη. "Ο "Άγιος Πέτρος ἄφου τοὺς ξετάζει σύντομα τοὺς μοιράζει ἄλλους σὶν παράδεισο, κι ἄλλους στήν κόλαση. "Ολοι ἄσοι είναι γιὰ τὴν κόλαση, εἴτανε οἱ πῶ ἐξυπνοὶ στή ζωὴ τους. Πηδούσανε ιδέες κι ἀρχές ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στήν ἄλλη. "Ολοι τους, συνειθισμένοι ἀπὸ τὴ γῆς, κάνουνε θόρυθο και φωνάζουνε πὼς ἡ κρίση είναι ἄδικη. Σηκώνουνε γέγρια και μπαστιούνια κ' εἰν' εἰτοιμοὶ γιὰ ταραχές. Μὰ οἱ "Αγγέλοι χωροφυλάκοι τοὺς βουρδουλίζουνε ἀράδα γιὰ νὰ σωπάσουνε και γλήγορα τοὺς πετάνε σὶὰ πηρωμένα καινίγια. "Ἄμα τέλειωσε αὐτὴ ἡ δουλειὰ σιμώνει ὁ "Άγιος Πέτρος κι ἀδράζει τὸν Καθηγητὴ ἀπὸ τὸ γιακά. Τοῦ λέει νὰ πετάξῃ τοὺς τόμους γιὰτ' είναι μεγάλοι και τὸν βραβαίνουνε. Μὰ ὁ Καθηγητὴς μὲ κανένα τρόπο δὲ θέλει νὰ τοὺς ἀποχωριστῇ. Περιπατοῦνε κάμποσην ὥρα μέσα σὲ κάτασπρα και πομπουλένια σόννεφα. Περιώντιας ἀπὸ τὴ φραντζέζικη κόλαση ρίχνει μιὰ ματιὰ και βλέπει τὸ Λουὴ Ρουσοῦλ νὰ σπάξῃ ἀλύπητα σὶὰ ἔξυλο τὸν Περό. "Ἄξαφνα φτάνουνε σὲ μιὰ μεριά φανταστικὴ πὸν δλα λάμπουνε σὶ' ὀλόχουσο φῶς. "Ο Σαβαῶθ σὶὰ θρόνο του καθισμένος ἔλο δόξα, και πληθος τοῦ γύρο σὶὰ πόδια του κάνουνε μετάνιες. Δεσποιάδες, ἐμπόροι, βιομήχανοι, μεγαλοπατριῶτες, πὸν περιμένουνε τὴ μεγάλη κρίση. Στέκει παράμερα κ' ἕνα μπουλούκι μὲ λάβαρα και βενέτικα χάρτινα φαγάρια. Είναι οἱ πατριωτικοὶ ποιητὲς κ' οἱ ἔθνικοὶ δημοσιογράφοι. "Ολοι δουλέψανε στή ζωὴ τους γιὰ τὸν Παράδεισο, μὰ ὁ "Άγιος Πέτρος ἔχει ἄλλη γνώμη.

Ξάφνου μπουμπουνίζει. "Ο Σαβαῶθ ἀρχίζει νὰ δικάζει. Σὰν ἔρχεται ἡ σειρά τοῦ Καθηγητῆ, ὁ "Άγιος Πέτρος τὸν φέρνει μπροστὰ σὶὰ χρυσοῦ θρόνο.

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. "Ένας καθαρευουσιάνος πὸν λέει πὼς δούλεψε σ' ὄλη τὴ ζωὴ του γιὰ τὴ δημοτικὴ.

ΣΑΒΑΩΘ (κατοουφιασμένος τὸν κοιτάζει). "Α-

ξάφνα ἀστράφτει και βροντᾶ πὸν σιεύεται ἔλο τὸ στερέωμα). Τί μὸν τὸν ἔφερες ἐδῶ;

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ (τρέμει). Σὶν Παράδεισο τάχα ἡ στήν κόλαση; "Ω Θεέ μου, νὰ τὰ εἴξερα κει κάτου αὐτὰ, πὸσο ἀλιώτικος θὰ εἶμουνα!

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. Μεγάλε Ἀρμιουγὲ, ἄς μὴν πᾶν ἄκριτος σὶὰ Τάρταρα. (Κάι τοῦ ψιθυρίζει σὶ' αὐτὴ. Τοῦ δείχνει κ' ἕνα μπιλιέτο πὸν ἤρθε λίγο προητέρω μ' ἀερόπλονο ἀπὸ τὴ γῆς.)

ΣΑΒΑΩΘ. ("Ανοίγοντας τὸ ἐξωτερικό βιβλίο. Ξεφυλλίζει. Σιαματὰ στή σελίδα: «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι.») Γιὰ νὰ γλυτώσῃ, ἐδῶ πρέπει νὰ τὸν κατατάξουμε. Είναι τάχατες ἰδεολόγος;

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. Φτωχὸς και τίμοσι.

ΣΑΒΑΩΘ (ἀστράφτει). Καθάρους καθαρευουσιάνος, τοῦ πρέπει καθαριήτο. "Ἡ κόλαση μὲ τὰ μαυτῦρια ἄς μείνη γιὰ τοὺς ἐκδοτές και τὸς βιβλιωπῶλες.

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. Γαβρῆλ, αἱ! Γαβρῆλ.

"Ακούγεται φτεροῦγιομα και προβάλλει ὁ "Αρχάγγελος.

ΓΑΒΡΗΛ. Στὶς διαταγές σας.

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. Τράβα σὶὰ Καθαριήτο κι ἄνοιξε τὸ διαμέρισμα: οἱ Μακάριοι. Πάρτισε κὸν ρίξε τον ἐκεῖ μέσα.

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. Δίκαια τιμωρήματα

Ο ΓΑΒΡΗΛ (πρὸς τὸν "Άγιο Πέτρο, σιμώνοντας τὸν Καθηγητῆ). Αὐτὸς ἔχει μαζί και τὰ βιβλία του. Νὰ τὰ πετάξω σὶὰ καινί;

ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. "Όχι. Πάρτα, ζύγιασέ τα καλά και ρίξε τα νὰ πέσουνε στή γῆς. "Εκεῖ είναι χρήσιμα γιὰ τὴν ὥρα. Μὰ κόψε προλόγους κ' ἐπιλόγους. "Ἄφησε μονάχα τὸ σωστὸ κείμενο.

ΓΑΒΡΗΛ. "Ἐλα περτάτια. Τελιώνουνε πιά τὰ βῶσανα.

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. "Εκεῖ μέσα σὶὰ οὐρματόπλεγμα θὰ μὲ κλείσης;

ΓΑΒΡΗΛ. Δὲ θὰ είσαι μονάχος. Θάχης συντροφιά κι ἄλλους.

Καθὼς σιμώνει ὁ ἔξενος τὸν κειρίωνε μπουδιά πολλοὶ ἀπὸ τὰ κάγκελα κ' ἔρχονται νὰ τὸν ὑποδεχθοῦνε. "Ο Μιστριώτης ντυμένος μὲ χλαμίδα και φορώντας πέδιλα, περπατᾶ γλήγορα μὲ τὸ ἰδιότροπο ἐκείνο βῆμα του. "Ο Χατζιδάκης τὸν ἔχει ἀλαμπρατοῦτα. "Ο Κανελλίδης βήχοντας ἀκολουθεῖ μὲ τὸ τοιγάρο σὶὰ σῶμα. Παραπίσω φαίνονται Κλαῶν Ρεγκεβῆς, Καλοσιῦνης, Γαρδικας, Σμιάς, Φαρανιάτος, Φιλάρετος, Καλαποθάκης, Πανὰς, "Ιωάνναρος, Σεβαστόπουλος, Λεβιδῆς, "Ανοσιόπουλος ὁ "Αθηναῖος, "Ἄμπελάς, Σουρῆς.

ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ. "Ω γαθε, ἐδῶ ἤρθε και λόγον σου;

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. "Ἄχ! ἔρχεται κάποτε καταραμένη στιγμή πὸν δὲν μπορεῖ νὰ κρυφτῇ κανεῖς... "Ἄδικα στή ζωὴ μας, ἀγάπη μου, τσακωθήκαμε τόσοι φορὲς. (Τὸν φιλεῖ.)

ΟΙ ἈΛΛΟΙ. Τὸ μάθαμε. Νικηθήκαμε πιά. Μὰ ἄς ὄφουνη τὰ Ρούσοικα ροῦβῆλια.

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. Αὐτὰ τὰ αἰῶνια. "Ἄλλοτες τᾶστελγε ὁ Τσάρος μὲ τοὺς Παολαθιατῆς, τώρα ὁ Λεβὶν γιὰ τοὺς γλωσσικοὺς μολοσεβίκους.

ΚΑΝΕΛΛΙΑΔΗΣ. Τί λέγεις ἀδελφέ; Καί τὰ ἔθρα μου, αἱ κατάραι, τὰ ἀναθέματά μου καί τῶν μητρολοῦν τῆς γλώσσης;

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. Τά ξαναγράφει σὺ τὰ τώρα ὁ Καθαράκης.

ΚΑΝΕΛΛΙΑΔΗΣ. Τὸν ἄλλιον, γκούχ! γκούχ! Θά τὸν καταγγείλω γιὰ λογοκλοπῆ.

Κεῖνη τῆ στιγμῇ ἕνα σὺγγεφο ἀρκενίζει. Ἀπάνω τὸν κάθεται ὁ Σαβαῶθ.

ΣΑΒΑΩΘ. Κ' ἐδῶ πὸν τοὺς ἔχω μαζεμένους δὲν μποροῦνε νὰ ἠουχάσουν. Ἐκεῖ κάτω σ' ἡ «Λέσχη τῶν Ἐπιστημόνων» τοὺς θνυοῦνται ἀκόμα τοὺτους ἐδῶ. Δὲν ἀφίρουνε τὴν πρόοδο νὰ τραβήξῃ δρόμο.

Κάνει νόημα. Ἀμέσως περιτριγυρίζουνε ἀγγελολογιστὶ ὅλο τὸ μέρος, φέροντας τόμους, βιβλία, οὐγράμματα, φυλλάδες πὸν ἀναθεματίζουνε τὴ δημοτικὴ. «Ὅλο τὸν Ἀγτωνιάδη καὶ ὅλο τὸν Ἀμπελά. Ἀκολουθοῦνε οἱ τόμοι τοῦ Σουροῦ. Ἐκεῖ εἶναι κ' οἱ ἐπιτηρίδες «Παρασοῦ» καὶ Πάνεπιστημίου. Τὰ καθαρωνοσιάνικα διδακτικὰ βιβλία πιάνουνε πολλὴν τόπο. Ὁ Χατζδόπουλος, νευρικός, μ' ἕνα φρακὸ στὸ χέρι τρέχει δῶ καὶ κεῖ θέλοντας καὶ καλὰ ἔλα νὰ τὰ λογοκοίτη. Γιὰ νὰ προστάξῃ ζητᾷ μὲ φωνὴς νὰ «τὴν ἀθάνατος. Κανεῖς δὲν τοῦ δίνει ἀπάντηση. Οἱ ἀγγελολογιστὶ οἴκουνε στὰ χαρτιά γιὰ πετρέλαιο πατριωτικὸς στίχους. Σὲ λίγη ὥρα καπνὸς φουτιώνει. Ὁ ἥλιος γέρνει. Οἱ φλόγες τοῦ Καθαρήριου ζωνεύουνε μιὰ γιὰ πάντα τὸ δασκαλότοπο...

Οἱ Νέοι, μαζεμένοι κάτω στὴ γῆς, κοιτάζουνε τὸ καμίνι τῆς δόσης μὲ χαρὰ. Φωνάζουνε μὲ ῥίμους, κάρουνε τρέλες μὲ στίχους, τοῦμπες μὲ ζωγραφικὴ, ἀλλοῦν μὲ μουσικὴ.

ΣΑΒΑΩΘ (μπομπουνίζει). Γενῆτε ἄξιοι τῆς ἐποχῆς σας, ἀλλιώς... κοιτάξτε τὸ παράδειγμα. (Δείχνει τὶς στερεὲς φλόγες).

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΓΙΑΛΙ

Γύρω στὰ φύκια δλόγυρα οἱ ψαράδες κῆλο καθόντουσαν καὶ σταυροπόδι στὴν ἄθρακιὰ πλοκάμι ἀπὸ χταπόδι ροδίξει σιγοτριζοντας... Βορριάδες θσηνοῦν νυχτερινὸ στὰ βράχια ξόδι: Ταξιδεμένα κλαῖν παιδιὰ οἱ μαννάδες, τὰ πῆραν τοῦ πελάγου οἱ ἀνεράδες... μ' ἀτάραχοι οἱ ψαράδες σταυροπόδι!

—Μαζί σας ἂν δὲν εἶμαι, εἶν' ἡ ψυχὴ μου, τὴ φέρνει ὁ πόθος, ἐκεῖ κάτω σμίγει τὸ κύμα μὲ τὴ γῆς καὶ μὲ τ' ἀστέρια. Δὲν ἔχει ἡ ζωὴ φραγμό, κ' εἶνε δική μου,

—δίχως νὰ θέλει πιά νὰ μᾶς ξεφύγει—, δική σας εἶνε καὶ δική μου ἀκέρια!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΛΑΘΙΑ

Στὰ ποιήματα τοῦ Παλαμά, πὸν δημοσιευτήκανε στὸ περασμένο φύλλο μας, ἐγένανε δύο σημαντικὰ λάθη καὶ γι' αὐτὸ τὰ διορθώνουμε ἐδῶ:

Ὁ στίχος «ὦ τοῦ νοῦ ριζικό»
νὰ διαβαστῇ: «ὦ τοῦ νοῦ ριζικό»
κ' ὁ στίχος: «Τῆς ἐλπίδας τὴ γλώκα, τὴ χαρὰ δὲν τὴν εἶδα»
νὰ διαβαστῇ: «Τῆς ἐλπίδας τὴ γλώκα, στὴ χαρὰ δὲν τὴν εἶδα»

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSSON

ΕΝΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

(ΑΠΟ ΤΟ ΡΟΜΑΝΤΣΟ ΤΟΥ: ΠΟΝΕΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ)

Ἦτανε μιὰ φορὰ ἕνα παλληκάρι, πὸν φύλαγε πρόβατα, μ' ὅλο πὸν εἶχε ἀπὸ καιρὸ χαλάσει τὰ παιδικία του παπούτσια. Τοῦ ἄρεσε νὰ παγαίνη τὸ κοπέδι του κοντὰ σ' ἕνα πλατὺ ποτάμι. Σὰν ἔφταναν ἀπάνω στὰ βουνὰ, ἐπήγαινε κ' ἀνέβαινε σὲ κάποιον βράχο, πὸν κρεμότανε ἀπάνω ἀπ' τὸν γκρεμὸ σὰν ἀκροτήρι κ' ὁ βράχος αὐτὸς ἦτανε τόσο πεταχτὸς, πὸν εὔκολα ἢ φωνὴ ἀπὸ κεῖ μπορούσε ν' ἀκουστῇ ὡς τὴν ἄλλην ὄχτη τοῦ ποτάμου.

Μ' ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριά ἦτανε μιὰ κοπέλλα πὸν φύλαγε καὶ κείνη πρόβατα. Μποροῦσε καὶ τὴν ἔβλεπε ὅλη μέρα μὰ δὲν ἦτανε τρόπος νὰ πάη ὡς αὐτῆ.

Κοπέλλα μου πεντάμορφη, γιὰ πὲς μου τὸνομά σου, πὸν παίζεις τὴ φλογέρα σου φυλάγοντας τ' ἀρνιά σου.

Τοῦ κάκου τὴν ἐρώτησε πολλὲς φορὲς. Μὲ τὰ πολλὰ μιὰ μέρα τοῦ ἤρθε ἀπάντηση:

Σὰνα παπάκι στὸ νερὸ ξεφύγει τὸνομά μου
θὲς νὰν τὸν μάθης; διάβαινε τὸ ρέμα τοῦ ποτάμου.

Μὰ τίποτα δὲν ἔμαθε περισσότερο μὲ τούτη τὴν ἀπάντηση τὸ παλληκάρι μας καὶ πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ μὴν ξαναπροσέξῃ. Κι' ὅμως αὐτὸ ἦταν τῶρα δυσκολώτερο παρ' ὅσο νόμιζε.

Τοῦ κάκου πῆγε ἄλλοῦ μὲ τὸ κοπάδι του, πάντα ξαναρχότανε στὸν ἴδιο ἐκεῖνο βράχο. Τὸ παλληκάρι τὰ χρειάστηκε καὶ τῆς ἐφώνηξε:

Πὲς μου ποῖος εἶν' πατέρας σου καὶ ποιά εἶνε σου
(πατρίδα
τὴν κυριακὴ στὴν ἐκκλησιὰ νὰ πᾶς ποτὲ δὲ σ' εἶδα.

Τὸ παλληκάρι ἀρχήνισε νὰ πιστεύῃ πῶς ἦταν νεράιδα.

Ἐπνίγηκε ὁ πατέρας μου, τὸ σπῆτι εἶνε καημένο,
τὴν κυριακὴ στὴν ἐκκλησιὰ ποῖός μου δὲν πηγαίνο...

Ὅτε κ' ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια μπόρεσε κάτι νὰ μάθῃ τὸ παλληκάρι. Μὰ τῶρα περνοῦσε τὶς μέρες του πάνου στὸ βράχο τὴ νύχτα ὄνειρευόταν πῶς ἐχόρευε γύρω του, ἔτοιμη νὰ τὸν χτυπήσῃ μὲ μιὰ πολὺ μακριὰν σφῆρα βωδιού, κάθε φορὰ, πὸν πήγαινε νὰ τῆνε πιάσῃ ἀπὸ τὴ μέση. Σὲ λίγο πιά ἔχασε τὸν ὕπνο του καὶ δὲν μπορούσε οὔτε καὶ νὰ δουλέψῃ. Βρισκότανε σὲ ἀξιοθρήνητη κατῶσταση.

Νεράιδα ἂν εἶσαι, μάγισσα, ἢ τσοπανοπούλα γόιο,
ἀπάντησέ μου, σῶσε με, καὶ βγάλε με ἀπ' τὸν τόνο...

Μὰ καμὴν ἀπάντηση δὲν ἔλαβε κ' ἔτσι κατάλαβε πῶς ἦτανε νεράιδα τοῦ βουνού. Ἐπαυσε νὰ φυλάη τὰ πρόβατα μὰ κ' αὐτὸ σὲ τίποτα δὲν τὸν ὠφέλησε. Ὅ,τι κιὰν καταπιάνοταν κ' ὅπου κιὰν εὐρισκόταν δὲν ἔπαυε νὰ συλλογιέται τὴν ὁμορφὴ νεράιδα μὲ τὴ φλογέρα τῆς.

Μιὰ μέρα, πὸν ἔκοβε ξύλα στὸ σπῆτι του, μιὰ κοπέλλα πέρασε ἀπὸ τὴν αὐλὴ θὰ μπορούσε νὰ γελαστῇ κανεὶς ἀπὸ τὸ λυγερὸ τῆς ἀνάστημα καὶ νὰ τὴν πάρῃ

για τὴ νεράιδα. Μὰ ὅσο ἐξύγωνε, ἔβλεπε πῶς δὲν ἦταν ἐκείνη. Συλλογίστηκε πάλε τὴ νεράιδα ὡρα πολὴ. Καὶ νὰ ἡ κοπέλλα, πὺ ξαναπερνοῦσε! Ἄπο μακριὰ ἦταν ἀπαράλλαχτη ἡ νεράιδα· κ' ἔτρεξε νὰ τὴ συναπαντήσῃ. Μὰ σὰν ἔφτασε κοντὰ του εἶδε πῶς δὲν ἦτανε πιά ἐκείνη.

Ἄπο τότε τὸ παλληκάρι ὄ,τι κ' ἂν ἔκανε, εἶτε στὴν ἐκκλησιά πῆγαινε, ἢ σὲ χορὸ, ἢ σ' ὀποιαδήποτε ἄλλη συντροφιά, ἀδιάφορο πὺ, ἔβλεπε πάντα καὶ τὴν κοπέλλα ἐκείνη. Ὅταν ἦτανε μακριὰ της, τοῦ φαινότανε πῶς ἦταν ἡ νεράιδα· ὅταν τὴν ἐξύγωνε ἦταν ἄλλη πιά. Στὸ τέλος τὴν ἐρώτησε ὀρθὰ κοφτὰ, ἂν ἦτανε ἡ νεράιδα ἢ ὄχι, ἀλλὰ ἀντὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ ἐγέλασε μονάχω κοροϊδεύοντάς τονε.

— Καλύτερα εἶνε νὰ πηδήσῃ κανεὶς μονομιᾶς στὸ νερό, παρὰ νὰ μπῆ σιγά - σιγά, σκέφτηκε τὸ παλληκάρι καὶ τὴν ἐπαντρέφτηκε.

Ἄκόμα δὲν εἶχε τελειώσει καλὰ καλὰ ὁ γάμος καὶ τὸ παλληκάρι δὲν τὴν ἀγαποῦσε πιά.

Ὅταν ἦτανε μακριὰ της τὴν ἐπιθυμοῦσε, μὰ ὅταν ἦτανε κοντὰ της, ἐπιθυμοῦσε μιὰν ἄλλη πὺ δὲν ἔβλεπε. Στὸ τέλος τὸ παλληκάρι κατάντησε νὰ φέρονται ἄσημα στὴ γυναῖκα του. Ὅστόσο ἐκείνη τὰ βάσταγε ὅλα καὶ δὲν παραπονιότανε.

Μὰ μιὰ μέρα, πὺ αὐτὸς ἔφαχνε γιὰ νὰ βοῆ τῆλογα, βρέθηκε ἄξαφνα κοντὰ στὸ βράχο. Τότε τὸ παλληκάρι κάθησε κ' ἄρχισε νὰ φρονιάζῃ:

*Μὲς στὴν καρδιά μου λάμπεις, ἀχτίδα φεγγαριοῦ
καὶ φέγγεις ἐκεῖ κάπου, φωτιὰ τοῦ Ἀη-Γιαννοῦ.*

Τόβρισκε καλὰ τὸ παλληκάρι νὰ κάθεται κεῖ πάνω κ' ἀπὸ τότε πῆγαινε κάθε φορὰ, πὺ ἐμάλωναν στὸ σπίτι. Σὰν ἔφηνε, ἡ γυναῖκα του ἔκλαιγε.

Μιὰ μέρα, πὺ ἐκαθότανε στὸ βράχο ἀντίκρουσε ἀντίπερα τὴ νεράιδα, πὺ ἄρχισε νὰ παίξῃ τὴ φλογέρα της:

*Μοῦ φτάνει, πὺ ξανάρχεσαι καὶ σ' ἀντικρίζω μόνο,
νεράιδα μου, ἡ φλογέρα σου μ' ἀλάφρωσε τὸν πόνο!*

Τότε τοῦ ἀποκρίθηκε:

*Παίξω νὰ διώξω τὰ ὄνειρα, πὺ σ' ἔχουνε ζωμένα,
μὲς στὰ χωράφια σέπονται τὰ σιάχια ξεχασμένα.*

Τὴ φορὰ τούτη τὸ παλληκάρι φοβήθηκε καὶ γύρισε γλήγορα σπίτι. Δὲν ἄργησε ὅμως νὰ στενοχωρηθῇ κοντὰ στὴ γυναῖκα του τόσο, πὺ ξαναγύρισε στὰ διάση καὶ πῆγε κ' ἔκατσε στὸ βράχο. Κι' ἄκουσε αὐτὸ τὸ τραγοῦδι:

*Μπα! εὐὸ εἶσαι; ὄνειρομένονα, πῶς ἔρχεσαι, ὄχι
(μέρα:
πίσσε με!—Τρέχα πίσω μου!—Μὴ φεύγῃς κείθε
πέρα!*

Μ' ἓνα πηδημα τὸ παλληκάρι πετάχτηκε ἀπάνω καὶ καθὼς ἐκύτταξε πίσω του, εἶδε ἓνα πράσινο φουστάνι μὲς στοὺς θάμνους καὶ τοῦ φάνηκε πῶς ἔφηνε κ' ὄλας. Ρίχτηκε ἀμέσως νὰν τὸ πιάσῃ. Τότε ἀρχίτισε τρελλὸ κνηγητὸ μὲσα στὸ δάσος. Βέβαια κανένα πλάσμα ἀνθρώπινο δὲν ἔτρεχε τόσο γλήγορα ὅσο ἐκείνη ἡ νεράιδα. Πολλὲς φορὲς προστάθηκε νὰ κόψῃ τὰ μάγια ρίχνοντας σίδερο στὸ δρόμο της· ὡστόσο ἐ-

κείνη ξακολουθοῦσε νὰ τρέχῃ μπροστὰ του. Μὰ ἄρχισε νὰ κουράζεται σὲ λίγο· τὸ παλληκάρι τὸ κατάλαβε ἀπὸ τὸν τρόπο, πὺ κινούσε τὰ πόδια της. Καὶ ξεχώριζε πιά μὲ μεγάλη πεποίθησι, ἀπὸ κάθε της κίνησι, πῶς ἦταν ἡ νεράιδα, αὐτὴ κ' ὄχι ἄλλη.

«Αὐτὴ τὴ φορὰ εἶσαι δική μου δίχως ἄλλο», συλλογίστανε τὸ παλληκάρι κ' ἀμέσως ἐροίχτηκε μπρός του μὲ τόση ὀρη, πὺ κ' οἱ δύο τους, αὐτὸς κ' ἡ νεράιδα, κατακυλῆσανε στὴν πλαγιά τοῦ λόφου δίχως νὰ μποροῦν νὰ σταματήσουνε.

Ὅστόσο ἡ νεράιδα γελοῦσε μὲ τόση χάρι, πὺ τὸ παλληκάρι νόμιζε πῶς ἄκουγε ν' ἀντηχοῦνε τὰ πιὸ γλυκὰ τραγοῦδια πάνω στὰ πιὸ φανταστικὰ βουνά. Τὴν ἀγκάλιασε καὶ τοῦ φάνηκε πῶς ἡ ὀμορφιά της ἦταν σπάνια, καθὼς ἀκριβῶς μὲς στὰ ὄνειρά του παρακαλοῦσε νᾶταν ἡ γυναῖκα του.

— Ὡ πὲς μου, ποῖα εἶσαι, πὺ εἶσαι τώρα ὄραϊα; ἐρώτησε τὸ παλληκάρι χαϊδεύοντάς τηνε. Κ' ἡ γλυκεῖα θέρη ἀπὸ τὰ μίγουλὰ της ἐπερνοῦσε σ' ὄλη του τὴν ὕπαρξη σὰ μιὰ ἄγνωστη γοητεία.

— Μὰ ἔλα δὰ, θε μου! Δὲ βλέπεις πῶς εἶμαι ἡ γυναῖκα σου! τοῦ εἶπε κείνη.

Μετὰφραση ΓΙΑΝΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

ΔΕΙΛΙ

Ὅνειρα ἀγάπης στοῦ γυαλοῦ τῆς ἄκρη!

Ἀτλάζια γαλανὰ ἀπαλὰ τὰ κύματα

Ὅς τοῦρανοῦ τὰ μαγεμένα μάκρη!

Τριάνταφυλλὰ τοῦ χωρισμοῦ φιλήματα

Στεροὰ τοῦ ἡλιοῦ! Μὲς στὴ ματιὰ ἓνα δάκρυ

Συγχώρια! Πάθη καὶ καημοὶ συντριμματα!

Ἐν' ἄγιο, μυστικό, σ' ὄλη τὴν πλάση,

Θαμπὸ ὑπερκόσμιο φῶς! Εἰρήνη πᾶσι!

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΞΕΦΑΝΤΩΤΗΣ

Στὸ πανηγῆρι μέσα τῆς ζωῆς

Ὅλο δροσιὰ καὶ λεθεριὰ καὶ χάρι

ἦρθα καὶ γῶ, τρελλὸς ξεφαντωτῆς

στὴ λῆρα μου τραβῶντας τὸ δοξάρι.

*Καὶ ὄρεσα στεφάνι σὺ μιλλιὰ
κ' ἔγμισσα ὀρμες ταιριαστὲς στὴ λῆρα
κ' ἦρθα χαρὲς σὲ κόρης ἀγκυλιὰ
καὶ στῆς ἀγάπης λούστρηκα τὰ μύρα!*

*Μὲ νιοὺς καὶ νιὲς ἐχόρευα τρελλὰ
κ' ἦπια κρασί γτιασμένο σὺ λιπαύρι
κ' εἶδα γοργὴ τὴ νιότη νὰ κυλᾷ
στῆς ἡδονῆς τ' ὀλόχρησο ποιήρι.*

*Μὰ ὅταν ἀπ' τὸ μεδῶσι τὸ τρανὸ
βαροῦξενπῶντος ἄνοιξα τὰ μάτια,
εἶδα ἓναν κόσμο γέρω σκοτεινὸ
καὶ μιὰς ζωῆς συντριμὰ καὶ κομμάτια.*

ΑΙΜ. ΒΕΑΚΗΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

== Γραφεία, Σοφοκλέους Δριστέιδου ==

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Εσωτερικού: Έτησια Δρ. 10.- Έξάμηνος Δρ. 6.-

Εξωτερικού: » Φρ. 15.- » Φρ. 8.-

Έναστον φύλλον λεπτὰ 25

Άγγελια και διαφημίσεις δραχ. 2 ὁ στίχος.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΠΟΣΟ φυσική, πόσο διαδομένη είναι ή καθαρεύουσα όχι μόνο στο λαό, όπως τὸ θέλει ὁ κ. Σκιας, μὰ και στις ἐπίσημες ὑπερεσίες και στις ἀνώτατες τέτοιες, δείχνει τὸ ἐξάισιο μεταχειρισμὰ της ἀπὸ μορφωμένων, πὸν τάχατες ξέρουν, κὶ ἀπὸ ἀμόρφωτους πὸν πασιζόνουν νὰ δείξουνε πὸς ξέρουν. Μὰ κεί πὸν τὸ πρῶμα ξεπερνᾷ τὰ συνειθισμένα σύνορα εἶναι σὰ βλέπη κανεὶς ἔγγραφα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, τοῦ φυσικοῦ φύλακα, νὰ ποῦμε, τῆς καθαρεύουσας, μὲ σολοκισμὸς κὶ ἀσυνταξίες.

Ἔτσι τὸ ὑπ' ἀριθ. 31.607 (20 Αὐγούστου 1918) ἔγγραφο τοῦ ὑπουργείου τυπωμένο δόλαερο στὸ ξώφυλλο τῆς «Ἑλληνικῆς Ἱστορίας» (γ' γυμνασίου) γραμμμένης ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Κ. Ἀμαντο, καθιερώνει και τὴν ἐπίσημη ὀνομαστικὴ ἀπόλυτη μὲ τέτοιο τρόπο: «Γνωστὸν ποιούμεν ἡμῖν ὅτι... ἐπετράπη ἡ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1918—1919 χρῆσις διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν Γυμνασίων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας ἡμῶν τῆς ἐγκεκομιμένης πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης διὰ τὴν τετραετίαν 1914—1918, ὅ π ο - χ ο ρ ο ὕ μ ε ν ο ς ὅπως πρὸ τῆς ἐκτυπώσεως και τῆς κυκλοφορίας τοῦ βιβλίου συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ἐποδείξεις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου.»

Δείχνεται πᾶς φανερὰ πὸς ἡ πολύχρονη ἐφαρμογὴ μᾶς γλώσσας ξένης, στὸ κοινὸ ἀσθημα, πῆγε τοῦ κάκου, μ' ὄσες συνταγματικὲς διατάξεις κὶ ἂν τὴν προστατεύουνε.

ΜΑ τὸ Σύνταγμα λέει πὸς ἐπίσημη γλώσσα εἶναι αὐτὴ πὸν γράφονται οἱ νόμοι και τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα. Μπορεῖ τὸ λοιπὸν δίκαια νὰ ὑποστηρίξη κανένας, πὸς ἀφοῦ ἡ ὀνομαστικὴ ἀπόλυτη ἐπισημοποιήθηκε μ' ἔγγραφο τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, λεύτερα μπορεῖ νὰ τὴ μεταχειρίζεται ἡ καθαρεύουσα, και κατὰ συνέπεια οἱ δασκάλοι ἀπὸ δῶ και μπρὸς δὲ μπορεῖ νὰ τὴ λογαριάζουνε γιὰ λάθος στοὺς μαθητῆς τους. Τέτοια μπεροδέματα φέρνει τὸ περιφημὸ ἄρθρο πὸν μπῆκε στὰ 1911 ἀμελέτητα στὸ Σύνταγμα, και εἶναι πᾶς καιρὸς ἡ Ἐθνοσυνέλευση τοῦ 1919 νὰ τὸ σβῆση ὀλότελα, ἀφοῦ μάλιστα τὸ ἴδιο τὸ Κράτος βρέθηκε ἀναγκασιμένο μέσα στὰ ὀχτῶ αὐτὰ χρόνια ν' ἀλλάξη

γνώμη, ὅσο κὶ ἂν ἡ ἀλλαγὴ περιορίζεται γιὰ τὴν ὄρα μόνο στὴ Δημοτικὴ παιδεία.

ΙΣΑ μὲ τώρα δυὸ κρούσματα και τὰ δυὸ ἀπὸ νέους. Ὁ ἓνας φοβέρισε τὸ «Νουμά» πὸς ἐπειδὴ στὸ «Χωρὶς γραμματόσημο» τυπώθηκε κάποιος στίχος τοῦ λαθεμένου, θὰ ζητήση ἀποζημίωση. Ὁ ἄλλος, μᾶς ἔστειλε κίβλας δικαστικὸ χαρτὶ ζητῶντας λέει ἀποζημίωση τρακόσιες πενήντα δραχμῆς, ἃ δὲν τοῦ ἀναγγέλλουμε τὴν ἐκδοσὴ ἑνὸς βιβλίου τοῦ μὲ στίχους, πὸν ἀντίτυπὸ τοῦ θεβαιώνει μᾶς εἶχε στείλει, μὰ φαίνεται πὸς παράτεσε στὸ γραφεῖο μας... Πολὺ νευρικοὶ, πολὺ ἀπαιτητικοὶ φαίνεται πὸς ξετυλίγονται τελευταῖα οἱ νέοι μας ποιητῆς. Θὰ προτιμούσαμε ὁμῶς τὰ νεῦρα νὰ μποροῦσαν νὰ τὰ χρησιμοποιήσουνε γιὰ τὴ Μοῦσα τους, και τὴν ἀπαιτητικότητα γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους. Εἶνε θλιβερὸ ἀπὸ νέους, πὸν ὄλο τους τὸ διαφέρο πρέπει νὰ εἶναι ριγμένο στὴ δουλειά, νὰ δείχνονται τέτοιαι λογὶς φερσίματα, πὸν ἄλλο σκοπὸ δὲν ἔχουνε ἀπὸ τὸν ἀνάξιο θόρυβο και φανερώνουνε κάποια προσήλωσι οὐ κοινότητες και μικρολογήματα, πὸν ἓνας ἀληθινὸς τεχνίτης ποτὲς δὲν μπορεῖ νὰ τὰ προσέξη. Ὁ ποιητῆς, ὁ λογοτέχνης, γενικὰ ὁ καλλιτέχνης πρέπει νὰ ἔχη πίστη στὸ ἔργο του, και νὰ μὴ βλέπη τριγύρω ὑπονομευτῆς τῆς δόξας του, μονάχα ἀφίνοντας κατὰ μέρος τὶς ἀλόγιστες ὑποφίες, νὰ σκύβη μὲ ἀφοσίωση στὴν ἱερὴ του ἐπίδοση, πὸν ὄσο περισσότερο και εἰλικρινέστερα τὴν καλλιέργησι, τόσο δὲν ἔχει νὰ φοβηθῆ ἀπὸ κανενὸς εἶδους παραγνώριση.

ΜΕ χαρὰ μας εἶδαμε τὸν τελευταῖο τοῦτο καιρὸ τὴν ἐκδοσὴ κὶ ἄλλων περιοδικῶν ἀπὸ νέους. Ἡ «Λύρα» ὁ «Λόγος», «Οἱ Νέοι», δείχνουνε πὸς ἡ λογοτεχνικὴ μας κίνηση ἔχει κάποια ζωηρότητα. Κὶ ἂν πολλὲς φορὲς τὰ περιεχόμενά τους δὲν εἶναι πρῶτης γραμμῆς, μὰ φανερώνουν πὸς τὰ φιλολογικὰ μας νερά ἀναταράζονται ἀπὸ πολλὰ κύματα. Βέβαια μέσα στὰ δημιουργήματα τοῦ τελευταίου καιροῦ παρατηρεῖ κανεὶς ἔλλειψη ἀπὸ σύστημα, ἀπὸ βαθιὰ γνώση, ἀπὸ φῖνα αἴσθησι. Κάτι χοντρὸ κὶ ἀλύγιστο πὸν πάντα χαρακτήριζε τὴν παλιότερη φιλολογικὴ ἐργασία, ἀκόμα δὲν ἔφυγε, δὲν ξεκαθάρισε τὴ δημιουργικὴ μας φαντασία. Ἡ τέχνη, σημάδι πολιτισμοῦ, ἀπὸ τὰ πῖο ἀλάθευτα, δὲ φανερόνεται παρὰ μόνο ἐκεῖ πὸν καλλιέργεια πολύχρονη και ζωὴ μὲ εἰλικρίνεια τὴ συντροφύει. Ἀκόμα ἐμεῖς ἐδῶ δὲν κατορθώσαμε νὰ χαροῦμε τοὺς νέους στὸ μεταχειρισμὰ τῆς δημοτικῆς μας μὲ πίστη και μὲ σύστημα. Οἱ λίγες ἐξαιρέσεις τίποτα δὲ σημαίνουνε. Ὅλοι τους νοιώσανε πὸς ἡ δημοτικὴ εἶναι τὸ ἄνθος πὸν ἡ εὐωδιά του εἶναι ἀθάνατη. Μὰ δὲ σκύθανε ὄσο πρέπει, δὲ μελετήσανε, δὲ θαθύνανε γιὰ νὰ βροῦνε τὸν τρόπο πὸν ἀπὸ τὸ ἄνθος αὐτὸ θὰ ρουφήξουνε ἀκέραιο τὸ μέλι. Κ' ἔτσι τὸ σύστημα πὸν λείπει ἀπὸ τὴ νοητικὴ παραγωγή λείπει και ἀπὸ τὸ ἐκφραστικὸ τῆς ὄργανο. Τὸ ἓνα εἶναι τόσο δεμένο μὲ τᾶλλο...

ΤΩΡΑ πὸν ξαναπήγανε στοὺς στρατώνες κληρωτοὶ, θὰ ἔακολουθήση τὸ μαρτύριο τῆς στρατιωτικῆς καθαρεύουσας; Δὲ θρίσκειται τρόπος τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ νὰ μπορέσουνε νὰ κρατήσουνε τὴ φυσικὴ τους καλιά; Ἡ ἀπλή γλώσσα εἶναι κεφάλαιο ἔθνικὸ, κὶ ἄς μὴ τὸ χαλᾶνε οἱ κεφαλαιοκράτες μας.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΛΕΑΣ

Στή νέα του καλλιτεχνική έκθεση ο Μαλέας παρουσιάζει όλους τους σταθμούς μιάς ζωγραφικής εξέλιξης, πού ξεκινώντας από τις αρχές του Ιμπρεσιονισμού, μένα δυνατά διακοσμητικά χαρακτηριστικά πάντα, φτάνει στα φάνορα μιάς νέας εξπρεσιονιστικής τάσης, πού πριν απ' αυτόν μόνον ο άλλος έκλεχτός της τέτοιας παράδοσης αντιπρόσωπος, ο Παρθένος, φανέρωσε στο έργο του. Η πρώτη περίοδος του Μαλέα μās τόν παρουσιάζει άν όχι απόλυτα, γιατί πάντα ήταν διακοσμητικός, ζωηρά συγκινημένο από τις Ιμπρεσιονιστικές αρχές για την ανάλυση το φωτός και την ατμόσφαιρα, και γι' αυτό τὰ έργα του της περιόδου εκείνης ζούνε και πάλλονται κάτω από την πνοή μιάς διάφανης ατμόσφαιρας. Τέτοια έργα είνε ή «Αυλή Μοναστηριού», ή γεμάτη φώς και γαλήνη, χαρακτηριστική μιάς βαθειάς εσωτερικής διάθεσης, αποκρουσάλλωμα αληθινής συγκίνησης, υποβλητική τόσο πού να σ' έντοπιζή στο περιβάλλον της και να σέ κάνει υπό την επίδραση πού γεννά στην ψυχή σου να περιμένης, καθώς λέει ο ποιητής, τή βουδή παρουσίαση τοῦ Θεοῦ. "Αλλά ο «Άγιος Γεώργιος της Θεσσαλονίκης», με την πιστή του απόδοση και τόν ελαφρό διακοσμητικό χαρακτήρα του, ο «Όλυμπος από τή Θεσσαλονίκη», με τὸ άκράτητο φώς του και τή θάλασσά του π' ανατοιγιάζει, και ή «Ακοόπολη της Θεσσαλονίκης» πού θάτανε ακόμα πύο ήμοση, άν ο ζωγράφος ήν έθυσίαζε πού τὸ ασόνγκιο σόντο του για να δείξη πύο έντονο τὸ πρόθο του έπίπεδο.

Και ώς εδῶ ο Μαλέας, προσωπικός πάντα στή σέλλησή του, ακολουθώντας όμως στή ματιέρα του τόν Ιμπρεσιονιστικό δρόμο, βρίσκει πολλούς θαυμαστές και πολλούς φίλους. Τὸ έργο του συγκινεί άμεσα ή μπορεί και υποβάλλει στο θεατή συγκίνησης τέτοιες, πού να μπορουν να βρουν την ερμηνεία τους στην κριτική του συνείδηση. Ο τεχνίτης όμως δε σταματά στην πρώτη του περίοδο, γιατί τὸ έργο κάθε αληθινού τεχνίτη συγκινηθένεται γύρω από την άδιάκοπη προσπάθειά του να γνωρίση καλύτερα τόν εαυτό του. Και προχωρώντας έτσι περισσότερο μπαίνει σέ μιά νέα περίοδο, πού χωρίς να τόν απομακρύνει από τις Ιμπρεσιονιστικές αρχές, ούτε να επιδρά τὸ διακοσμητικό χαρακτήρα του, πού αρχίζει μάλιστα τώρα να γίνεται πύο δυνατός, ζητά να δώση στή ζωγραφική παράσταση ένα βαθύτερο νόημα, κάτι τὸ εσωτερικώτερο, τὸ πύο ψυχικό, τὸ μουσικό. Έργα του της περιόδου αυτής είνε ή «Πνύκω», όπου τὸ παιχνίδισμα τών χρωματικῶν αντιθέσεων, σά συνήχηση πολλῶν διαφορετικῶν τόνων, δίνει ένα αρμονικώτατο σύνολο. Ακόμα και ή «Ακοόπολη με τὰ πνύκω», έργο πού πρέπει να μη σ' αυτή την περίοδο, πρόδρομος αυτό της τελευταίας καλλιτεχνικής εκδήλωσης τοῦ Μαλέα. Κι' απ' αυτή τή στιγμή ο Μαλέας βρίσκει λιγότερους φίλους και θαυμαστές.

Ψυχικά στόν τόπο μας πού όλα κρίνονται με τὸ μέτρο της ατομικής τοῦ καθενός αντίληψης και μόρφωσης, ο Μαλέας διόλου άπίθανο να λογαριάζεται

και για φουτουρίστας. Άκουσα πολλούς να λένε λ. χ. πώς δεν έντυχε να δούνε ποτέ την Άκρόπολη όπως την παρουσιάζει σέ πολλούς πίνακές του. Μ' άν ο καθένας μπορούσε να βλέπη τὸ ίδιο, τότε ή ζωγραφική δε θάχε σίγουρα ούτε παράδοσης, ούτε σχολές, ούτε ματιέρες διάφορες. Θάχε κι' όλας φτάσει σ' ένα σημείο στασιμότητας από δῶ και πέντε σχεδόν αιώνες. Ο ζωγράφος μοιάζει με τόν ποιητή, πού έχει ο καθένας κ' ένα δικό του δράμα. Ο Μαλέας πύο με τόν Παρθένη, είνε οί ζωγράφοι πού κατανοήσανε περισσότερο από κάθε άλλο στόν τόπο μας την ψυχική θά λέγαμε ζωγραφική, πού δεν περιορίζεται στην απόδοση μονάχα της εξωτερικής ζωής, μα πού γυρεύει να μη βαθύτερα στην ουσία και τις άφορηές της τέτοιας ή της διαφορετικής εκδήλωσης τών πραγμάτων. Δε φτάνει ψυχικά να ζωγραφίση κανείς ένα δέντρο όπως είνε. "Αν πρόκειται γι' αυτό θά μπορούσαμε ν' απαιτήσουμε τὸ ίδιο από κάθε άρχαίο της παλέτας. Τὸ ζήτημα είνε να μπορέση ο ζωγράφος να εξωτερικένη την ψυχική κατάσταση πού τὸ δημιούργησε τὸ αντίκρουσμα της εξωτερικής ζωής. Στην εφαρμογή της εξπρεσιονιστικής αυτής τάσης πρέπει ν' αναζητήσουμε την ατομικότητα κάθε τεχνίτη.

Ο Μαλέας έχει την βαθύτερη αυτή ζωγραφική συναίσθηση, την δραματικότητα πού μαρτυρεί τεχνίτη πού δε συγκινείται επιπόλαια, μα βαθύτερα και πύο αληθινά. Είνε περίεργο να θέλη να χαρακτηρίση κανείς τὸ άπλό διακοσμητικό στυλ τοῦ Μαλέα σάν εκζήτηση. Πρώτα πρώτα ή φύση ή ίδια είνε διακοσμητική. Αυτή ή ίδια παρουσιάζει στις διάφορες στιγμές της τις έντονότερες χρωματικές αντιθέσεις, πού τὸ σύνολό τους αποτελεί την τέλειαν άρμονία. Αυτό δεν είνε δόγμα ούτε της διακοσμητικής ούτε της Ιμπρεσιονιστικής σχολής. Αυτό τὸ έξερνε κ' οί παλιότεροι, με τή διαφορά πώς οί Manet, Degas, Pizzaro και πύο πάντων ο Monet μπορούσαν να λύσουν όριστικά τὸ πρόβλημα τοῦ φωτός και της ατμόσφαιρας. Οί παλιότεροι όμως δύνανε περισσότερο σημασία στο αντικειμενικό περιεχόμενο τοῦ πίνακά τους παρά στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ. Ο Μαλέας, συγχρονισμένος τεχνίτης, ξέρει πύο καλά πώς κάθε αντικείμενο όχι μόνο χρωματικές αλλοιώσεις παθαίνει βρισκόμενο σ' αυτή ή σ' εκείνη την ατμόσφαιρα, σέ τέτοιο ή σέ διαφορετικό φώς, μ' ακόμα πώς κ' από τὸ σχήμα του τὸ ίδιο χάνει. Ακολουθώντας την καθαρά Ιμπρεσιονιστική αυτή αρχή, πώς κάθε αντικείμενο δηλαδή πρέπει ν' αποδίνεται ανάλογα με τόν τρόπο πού σμίγουνε τὰ χρώματα τὸ ένα με τάλλο, πού συχωνεύεται τὸ φώς κ' ή σκιά, ανάλογα με τὸ φώς και την ατμόσφαιρα της στιγμής πού τὸ περιβάλλει και προσπαθώντας να κάνει τή ζωγραφική παράσταση ερμηνευτή ψυχικῶν καταστάσεων, πλησιάζοντας δηλαδή τὰ σύνορα τοῦ εξπρεσιονισμού, ο Μαλέας μπαίνει στην τρίτη περίοδό του, την πύο χαρακτηριστική απ' όλας. Από τὰ έργα της περιόδου αυτής είνε τὰ «Σύνταμνω», ή «Ακοόπολη με πλατάνια», ο ασύγκριτος «Ιλιόςος», ή «Καστέλλα», ή «Φαληρική έντύπωση», έργα εσώιατης διάθεσης και ψυχικής τὸ περισσότερο ερμηνείας. Έδῶ ο Μαλέας παρουσιάζεται πύο άπλοποιημένος, εδῶ φαίνεται να δινη μεγαλύτερη σημασία στή ζωή τοῦ χρώματος, σάν με-

συν ψυχικής ερμηνείας, παρά στο αντικειμενικό περιεχόμενο των πινάκων του. Οί «Ελληνικές ακρογιαλιές» παρ' όλη την αδυναμία πούχει ο ποιητής τους γι' αυτές και παρά τη ζηλευτή απλότητα που τις χαρακτηρίζει, μās φαίνεται πως δεν αποτελούν τελιωτικό σταθμό της εξέλιξής του, μὰ ένα πείραμα γιά νὰ επιτύχη τὸ ὀριστικὸ στυλιζάρισμα θὰ λέγαμε τῆς νέας αὐτῆς τάσης του.

“Ὅσο γιά τ' ἄλλα πὸν συνειδίζεται νὰ γίνεται τόσο συχνὰ λόγος σχετικὰ μὲ τὸ Ἑλληνικὸ φῶς και τὴν Ἑλληνικὴ ἀτμόσφαιρα, θαρρῶ πως θάπρεπε νὰ μελετήσουμε βαθύτερα τὰ ζητήματα αὐτὰ, γιατί ἔχτος τοῦ διὲ ὁ Μαλέας εἶνε ὁ κατεξοχὴν ζωγράφος τοῦ φωτός, πιστεύω πως δὲν μπόρεσε νὰ παρακολουθήσει κανεὶς ὅλες τὶς πολυάριθμες ἐναλλαγές τῶν χρωματικῶν μοιθῶν τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς φύσης. Πολλές φορές θάτυχε νὰ δῆ κανεὶς ἕνα κομμάτι οὐρανοῦ σὲ ὥρα φέσης τόσο πολυσύνθετο στὴ χρωματισιά του, πὸν θὰ σκέφτηκε ὕστερα πως ἂν δὲν ἴδθλεπε στὴ φύση θὰ θεωροῦθε ζωγράφο τῆς φαντασίας (Kopfmaler) τῶν τεχνιτῶν ἐκεῖνο πὸν θὰ τοῦ τὸ παρουσιάζε τυχὸν πιστὰ ἀποδομένο σ' ἕνα τὸν πίνακα. “Ὅχι μόνον μιά Ἀκρόπολη ζωγραφισμένη τὸ πρῶτὸ διαφέρει οὐσιαστικὰ ἀπὸ μιὰν ἄλλη ζωγραφισμένη τ' ἀπόγεμα, μ' ἀκόμα και τὰ λεπτὰ τὸ ἕνα μὲ τ' ἄλλο παίζοντε σηματοκώτατο ρόλο. Ὁ ζωγράφος τὸ ὄραμα μῖας στιγμῆς μονάχα κλείνει μέσα σὸν νοῦ του κ' ὕστερα καταπιάνεται μὲ τὴν τεχνικὴ διατύπωση τῆς συγκίνησης πὸν τοῦ προξενεὶ τὸ ὄραμα του. Τὰ μουσικὰ αὐτὰ τοῦ παιγνιδίσματος και τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ φωτός μόνον ἕνας ζωγράφος πὸν ζωγραφίζει σὸν ὑπαίθρο μπορεὶ νὰ καταλάβῃ βαθύτερα, διὰν ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ βροῖσκει στὴν ἀνάγκη ν' ἀλλάξῃ τὸ χρῶμα του, γιατί ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ διαφορετικὸ τὸ βλέπει στὴ φύση. Σφαιλερὸς εἶνε ὁ δρόμος μόνον ἐκεῖνος πὸν μῖς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴ φύση και τὴν οὐσία τῶν πραγμάτων.

“Υπάρχον κ' ἄλλοι πίνακες τοῦ Μαλέα ἀξιοὶ ἰδιαίτερης προσοχῆς, ὅπως ὁ «Πύργος τοῦ Δεάνθρου», ἢ «Δύση» κ' ἕνα σωρὸ μικρὰ τοπεῖα ἀπὸ τὴν Πόλη κ' ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, μερικὲς θαλασογραφίες του, χαρακτηριστικὲς ὅλες τῆς ψυχικῆς του σύνθεσης και τῆς ξεχωριστῆς ματιέρας του. Ἀκόμα, ἐξὸν ἀπὸ μερικὰ κεφάλια, μῖς παρουσιάζει και μιά σειρά σκίτων του γιά μεγαλύτερες σύνθεσές του, ὅπως τὸν «Ὑμνο σὸν Ἡλίῳ» και τὴ «Ζωή», μὰ γι' αὐτὰ πρέπει νὰ γίνῃ πλαυτέρος λόγος, διὰν θὰ τὰ δοῦμε πῶς ἔργα τελωμένα. Ἐπειδὴ μάλιστα *ars longa, vita brevis*, κ' ἐπειδὴ ἀκόμα ὁ Μαλέας ἀρκετὰ δούλεψε ἐπὶ εἰκοσι κοντὰ χρόνια γιά ν' ἀποχτήσῃ τὴν τεχνικὴ νὰ ποῦμε τῆς ζωγραφικῆς, θαρροῦμε πως εἶνε καιρὸς νὰ τόνε δοῦμε νὰ καταπιάνεται τὶς μεγάλες τὸν σύνθεσες. Ἡ «Ζωή» του, ὁ Ἄντρας κ' ἢ Γυναίκα, τὸ Α και τὸ Ω, πὸν κἀδονται κρατώντας σφιχτὰ τὰ χέρια τους, ἐνῶ πάνω σιτὸς ὤμος του κἀθετα πίσω ἀπὸ ἕνα φωτεινὸ φόντο αὐγῆς πὸν χαράζει ἕνα ροδόχρωμα, νιογέννητο πλάσμα, μέσα σ' ἕνα ἀρχιτεκτονικὸ διακοσμητικὸ πλαίσιο, εἶνε τὸ ἀποκοσμιτικὸ μῖς δυνατῆς συγκίνησης, πὸν ἂν διατυπώθῃ μὲ ἀνάλογη τεχνικὴ δύναμη, θάνε χωρὶς ἀμφιβολία ἀπὸ τὰ καλύτερα ἔργα τοῦ καιροῦ μας.

Φυοικὰ ὁ Μαλέας βροῖσκει ἀκόμα σὸν στάδιο τῆς προσπάθειας, και ἀκόμα τιμητικώτερο σὸν πρόκειται

γιά ἕναν τεχνιτῆ ὄχι και πάρα πολὺ νέο γιατί δέχεται τὴ δῖρα γιά καινούργιους ὀρίζοντες, τὸ ἀνικανοποίητο τῆς ἴδιας συνείδησης τοῦ ἀληθινοῦ τεχνιτῆ πὸν δὲ λέει ποτὲ γιά δ, τι κάνει: «Αὐτὸ εἶνε». Τοῦ λείπει τὸ στυλιζάρισμα. Ἀκόμα ἐφαρμύζοντας τὴν ἀρχὴ τῆς νέας διακοσμητικῆς σχολῆς, πὸν σύμφωνα μὲ τὸν ἀφορισμὸ τοῦ μεγάλου Ἀμερικανοῦ Whistler σ' ἕνα πίνακα ζωγραφικὸ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἕνα μόνον πρῶτο ἐπίπεδο, ὅλα τ' ἀντικείμενα δηλαδὴ νὰ στέκονται στὴν ἐπιφάνειά του χωρὶς νὰ διανοίγεται βάθος κανένα σὸν πίνακα, μῖς παρουσιάζεται κάποτε στεγνός, μὰ ὅλ' αὐτὰ δὲν ἔχον μεγάλη σημασία γιά ἕναν τεχνιτῆ ἀληθινὸ, πὸν ξέρει τί γυρεύει και πὸν ἔχει τὴ δύναμη νὰ τὸ βρῇ. “Ὅσοι δὲν εἶνε σὲ θέση νὰ μποῦνε σὸν νόημα τῆς σύγχρονης ζωγραφικῆς, ἂς θυμηθοῦνε τὸ «ne sutor ultra crepidam» τοῦ παλιοῦ μῦθου κ' ἂς ἀσχοληθοῦνε μ' ἄλλα ζητήματα πὸν ταιριάζοντε περισσότερο στὴν ἀποκλειστικὴ τους ἐπίδοση. “Ὅσοι πάλιν ἔχον ὀρισμένους ἐνδοιασμούς, ἂς μὴ βιαστοῦν. Τόσο ὁ Παρθένος ὅσο και ὁ Μαλέας, ἀκόμα κ' ὁ μοναδικὸς Ἀντράς ὅσος φορές μῖς παρουσιάζεται ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλο τῆς προσωπογραφίας, πὸν ἔφερε μπορεὶ νὰ πῆ κανεὶς στὴν ἐντέλεια μὲ τὴν ἀπλοποίηση ἴσα ἴσα, γυρεύοντε νὰ λυτρώσουντε τὴ ζωγραφικὴ ἀπὸ τὴν αντικειμενικὴ τῆς ξηρότητα, πὸν ἀποκλείει ὀλότεια τὸ αἰσθημα και τὴν ψυχῆ. Εἶνε οἱ προηγμένοι ζωγράφοι μας, προηγμένοι γιά μῖς και συγχρονισμένοι μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς γιά τὸν ἔξω, πὸν θὰ σημειώσουν χωρὶς ἀμφιβολία σὸν τόπο μας, τὸν τυφλωμένο ἀκόμα ἀπὸ τὴν ἀκαδημαϊκὴ παράδοση, μιά ἐποχὴ ἀληθινὰ νέα κ' ἀληθινὰ μεγάλη.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ

“Ὁ κ. Κοντογιάννης ὁ ἐπιθεωρητῆς τῶν δημ. σχολείων στὸν Πειραιά, ἦταν ἀνήσυχος.

Ἡ σκέψη του μονάχα, μήπως μερικοὶ ἀπὸ τοὺς δασκάλους του δὲ θὰ μπορέσουν ἢ δὲ θὰ θελήσουν μὲ ὄλη τους τὴν καρδιά νὰ φέρουν σὲ ὄμορφο τέλος, μιά πολῦτιμη δουλιὰ, πὸν τοὺς ἐμπιστεύτηκε ἢ Πολιτεία, τὸν βασάνιζε.

Θὰ ἦταν κρίμα, ἔλεγε, θὰ ἦταν ἀμαρτία, μιά τόσο ὄμορφη ἰδέα, ἂν δὲν εἴρρισε πιστοὺς τῆς ὄλους τοὺς δασκάλους του, ἐργάτες τῆς ὄραιοπαθείς.

Γιαυτό, σκέφτηκε, πρῶτα πρῶτα πρέπει νὰ τοὺς κάμω νὰ τὴν ἀγαπήσουν, και γιά νὰ τὴν ἀγαπήσουν, πρέπει πρῶτα νὰ πεισθοῦν μόνον τοὺς ὅτι εἶναι ἢ ὄραιότερη και τότε μπορῶ νὰ εἶμαι βέβαιος, ὅτι οὔτε ἕνας δὲ θὰ βρεθῇ πὸν νὰ μὴ προσφέρῃ σὸν βωμό τῆς τὸ δῶρό του.

Μιά και σκέφτηκε ἔτσι ὁ κ. Κοντογιάννης, εὐκολο γιαυτόν ἦταν νὰ βρῇ και τὸ αἴτιο και κρατοῦσε σὲ λίγη ἀπόσταση, μερικοὺς ἀπὸ τοὺς δασκάλους του, ἀπὸ τὴν ὄραιότητα και νὰ βρῇ, ἀκόμα εὐκολώτερα, τὸ μέσο και θὰ τοὺς ἔκανε νὰ ἀγκαλιάσουν μαζί του τὴν ὄραιότητα.

Ἐλάτε μαζί μου, εἶπε σὸν δασκάλους του, μιά φορά τὴν ἐβδομάδα, γιά νὰ ἀνοίξουμε μιά συζήτηση ἀβίαστη και ἀνεπηρέαστη και νὰ κυτᾶσουμε πως μποροῦμε νὰ συννεοθηθοῦμε καλύτερα μὲ τὰ παιδιὰ πὸν

γλώσσα τὰ φέρνει μέσα στη ζωή τους, μέσα στο σπίτι τους, μέσα στο σχολείο τους.

Ἔχω μιὰ ἰδέα τοὺς εἶπε· ὅτι ὅσοι ἀπὸ σὰς δὲν ἀγαπήσατε ἀκόμα τὴν δημοτικὴ γλῶσσα, εἶνε γιὰ τὴν δὲν ἔτυχε νὰ τὴν γνωρίσατε ἀκόμα, νὰ ἰδῆτε σὲ τὶ κολόνες ἀπάνω στηρίζεται ἡ ὠραιότητά της—αὐτὸ εἶνε τὸ αἷτιο.

Ἐλάτε τώρα τοὺς εἶπε νὰ σὰς γνωρίσω μὲ τὶς κολόνες αὐτὲς τὶς γερεῖς νὰ τὶς ἐξετάσουμε ἀπ' ὅλες τὶς μεριεὶς μιὰ μία, νὰ δῆτε με τὶ ἀρμονία παραστῆκον μὲ τὶ καθαρὰ ἀνάγλυφα εἶνε στολισμένες καὶ καὶ μὲ τὶ δροσερὰ στεφάνια εἶνε στεφανωμένες. Ἐπειτα εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ σὰς κάνη καρδιά νὰ ξεκολλήσετε ἀπὸ κοντὰ τους.

Σήμερα, τοὺς εἶπε, θὰ σὰς γνωρίσω μὲ τὸ Γιάννη Βλαχογιάννη. Τὸ βιβλίον αὐτὸ—τὰ Προτύλαια—εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ ἔργα του.

Τοὺς εἶπε πὺν γεννήθηκε, πὺς βρέθηκε στὸν Ἐπαχτο (Ναύπακτο) ἀπὸ τὸ Σούλι, τὶ κλείνει μέσα ἡ καρδιά του γιὰ τὴν πάτριδα του, ἔπειτα ἀνοίξει τὸ βιβλίον στὴν ἀρχὴ καὶ διάβασε τὸν πρόλογόν του.

Ὁ πρόλογος, αὐτὸς μονάχα—ἦταν ἕνα «μεγάλον καὶ πειστικὸν μάθημα».—Μέσα σ' αὐτὸ ὑψώνεται ἡ πεποιθήσις τοῦ συγγραφέα γιὰ τὴν δύναμιν τῆς γλώσσας πὺν γράφει, ἡ γερὴ πεποίθησίς του γιὰ τὴν ἐπικρατήσιν της, χωρὶς βία χωρὶς ἐπιβολή—«Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, τὸ θέλουνε γιὰ ζήτημα ἠθικόν. Ἄν γράψης καὶ μιὰν ἀναφορὰ στὸν ὑπουργόν, πρέπει νὰ τὴν γράψης δημοτικὰ». **Μιὰ μέρα βέβαια κι' αὐτὸ θὰ γίνῃ** (λέγει ὁ ἴδιος σὲ μιὰ σημείωσίν του στὸ τέλος τῆς ἴδιας σελίδας).--«Ὡς τότεδμως, λέγει, ἔχεις τὴν υποχρέωσιν νὰ μὴν ξεμακρύνῃς ἀπὸ τοὺς ὁμοφύλους σου, νὰ τοὺς μιλήσῃς καὶ τὴν καθαρεύουσά τους, γὰ νὰ τοὺς κάμῃς νὰ σ' ἀκούσουνε. Νὰ τοὺς ἀγκαλιάζῃς ἐνῶ σὲ βρίζουνε... Στὸν κόσμον τῆς ἰδέας οἱ νικῆς ἔρχονται σιγά.--Ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία σιγά καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, θὰ παρατήσῃ καθε ἀντίστασιν.

Γύρισε μερικὰ φύλλα ὁ ἐπιθεωρητὴς σὰ νὰ σκέπαζε μὲ εὐλάβειαν τὸν πρόλογον αὐτόν, τὶς ἐντολὰς αὐτῆς τοῦ Βλαχογιάννη καὶ σταμάτησε στὸν «ξενιτεμόν» του.

Τὸν διάβασε καλὰ στοὺς δασκάλους του καὶ τοὺς ρώτησε. Εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἡ κάθε του λέξις ἡ κάθε του κουβέντα καὶ ἕνα κομμάτι μάλαμα;

Θέλετε νὰ τὸν ἰδῆτε τώρα τὸν ἴδιον καὶ σὲ περιγραφή ἦθους; Ἀπολάψατέ τον στὸ «Θάνατον τοῦ παληκαριοῦ».

Μὰ καὶ σὲ φανταστικὴ ἰδέα ἡ γλῶσσα του ἔχει τὴν ἴδια δύναμιν, καθὼς θὰ πεισθῆτε μόνον σὰς ἀπὸ τὸν «ἔρωτα τῆς κόρης μὲ τὸ φεγγάρι» καὶ τὸν διάβασε κι' αὐτὸν καλὰ καλὰ.

Στὴν ἄλλη συνάντησίν μας θὰ ἰδοῦμε τὸν ἴδιον τὸν συγγραφέα καὶ σάλλα του βιβλίου καὶ ἔπειτα θὰ σὰς γνωρίσω καὶ μὲ τοὺς ἄλλους συναδέλφους του τῆς Ἰδίας φάρας.

Κι' ἐγὼ φεύγοντας ἀπὸ τὴν ὁμορφὴν αὐτὴν συντροφίαν τους, σκέφτηκα τὸ «μεγάλον περιβόλι» τοῦ κ. Βλάση Γαβριηλίδου, μὲ τὴν μεγάλην καὶ ἀνοιχτὴν πάντα πόρταν, σὰν τὴν καρδιά του, πὺν μέσα σαυτό καλλιέργησε μόνος του βλαστάρια ὅμοια μὲ τὸν Βλαχογιάννην, γιὰ τὸ δοκίμασε καὶ διατρέψασε ἔπειτα, ὅτι μέσα σὲ χῶμα Ἑλληνικόν, σὲ ἀέρα καὶ ἥλιον Ἑλληνικώτατον, μόνον τέτοια φυτὰ μποροῦν νὰ ῥιζοβολήσουν καὶ σὲ λίγο νὰ ὀργιάσουν σὲ σύνθεσιν χρώματος, σὲ παραλλαγήν κορμοστασιᾶς, σὲ μεγαλεῖον ὁμορφιάς καὶ σὲ ἀγῶνα μοσχοβολήματος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΜΠΙΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΜΟΥ ΠΟΙΗΤΗ ΠΑΝΟΥ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΕΡΗΣΗ

Στέρση, κολυμπήθρα, πηγὴ ἱερή,
Μητέρα πὺν ἐξαγίασες τὴν καρδιά μου,
Δόξα σὴν ὥρα πὺν ἔτυχε σὴν γῆ
Νὰ μ' ἀνταμώσῃς, ὦ συντρόφισσά μου,

Ταπεινὰ πρὶ μὲ ψέξουν διαλαλῶ :

Ἄνθος στὸ στήθος σου ἡ καρδιά μου ἐπάνω
Μακρὰ σου ὡς ὁ καθένας ἂν γενῶ
Πίνοντας τὸ φαρκί σου ἄς πεθάνω.

ΚΑΠΟΙΑ ΚΑΜΠΑΝΑ...

Κάποια καμπάνα νεκρικὰ σημαίνει
Κι' ἕνα φέρειρον πάντα ξεκινάει,
Καμιὰ ψυχὴ δὲν ἀκλουθᾷε θλιμμένη
Στὸν τάφον του κανεὶς δὲν ἰδοῦναι.

Εἶνε ἡ ψυχὴ μου μέσα ἐκεῖ κλεισμένη
Πὺν σιγοσβύνει πένθημα καὶ πάει
Κάθε στιγμὴ πὺν ἡ νεκρικὴ σημαίνει
Καμπάνα, καὶ τὸ φέρειρον κινάει.

Ο ΗΛΙΟΣ ΑΝΑΤΕΛΛΕΙ...

Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει, ὁ ἥλιος δύνει.
Τρανὸς ὁ πόνος πὺν ἡ καρδιά μου κλίνει.
Χαίρετε ἀγγὰ, γλυκῦτατα ὄνειρά μου
Ποιὸς ἔξρει ἂν θ' ἀγαπήσει πὰ ἡ καρδιά μου

Πικρὰ μέσα μου πνέει ἡ ἀμφιβολία,
Μάταιος ὁ ἔρωτας, ψέμμα ἡ εὐτυχία.
Ἡ κάθε ἀναμνησί μου ἕνα μνημεῖον,
Κι' εἶμαι τὸ σιωπηλὸν νεκροταφεῖον.

ΙΣΟΒΙΑ ΔΕΣΜΑ

Σ' ἀγέρα ἐλεύθερον νὰ ζῆς πλασμένη
Ψυχὴ, σὲ ἰσόβια καταδικασμένη
Δεσμὰ, κάθε χαρὰ κι' ἐπιθυμία
Σου, σβήνουνε σ' ἀνώφελη ἐργασία,

Ὅθε τὰ μάτια νὰ σηκώσῃς γύρα,
Δὲν ἔμπορεῖς ψυχὴ μου ἐμπρὸς κι' ἡ θύρα
Πάντα τῆς φυλακῆς σου εἶν' ἀνοιγμένη,
Χαράστον ὅπου ἐλεύθερος πεθαίνει.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΙΣΤΡΑΛ

Μέσα στὰ τελευταῖα τέσσαρα χρόνια ἡ ποίησις τοῦ Μιστραλ ἐξετάζεται καὶ μελετιέται μὲ ξεχωριστὴ προσοχὴ. Στὸ χρονικὸν αὐτὸ διάστημα ἐβγήκαν τρεῖς σπουδαῖες μελέτες ἐπάνω στὸ ἔργον καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Ὀμηροῦ τῆς Προβηγκίας. Οἱ μελέτες αὐτῆς εἶναι τῶν κ. κ. Αἰμίλ Ριπέ, Ζοζὲ Βενσάν καὶ Π. Λασέρ. Κρίνοντας τὶς μελέτες αὐτῆς ὁ Ἀλβέρτος Τιμπωντέ, ἀνάμεσα σ' ἄλλα, λέει καὶ τοῦτα :

«Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ριπέ φέρνει τὴν ἱστορίαν τῆς Προβηγκιανῆς ἀναγέννησιν ἴσαμε τὴ Μιρέυ, πὺν ὁ Λαμαρτίνος τὴν ἐχαιρέτισε σὰν τὸ ποίημα τῆς Προβηγκίας. Μὰ ἐνῶ ὁ τόμος τοῦ κ. Ριπέ φέρνει στὸ φῶς τὶς ἱστορικὰς, προβηγκιανὰς, γαλλικὰς, ἀστικὰς ἀρχὰς τῆς μιστραλιανῆς ποίησιν, τὸν ἴδιον καιρὸν γὰ νὰ μὴ βαθιά μέσα σὴν ποίησιν αὐτὴ ὁ ἐρευνητικὸς ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἐπάνω στὸ τραπέζιν του μαζί μὲ τὴ μελέτη τοῦ κ. Ριπέ καὶ τὶς ἐξαιρετικὰς κριτικὰς μελέτες,

που οι διαφορετικές αξίες του συμπληρώνουν ή μία την άλλη, του κ. Ζοζέ Βενσάν και Π. Λασέρ.

Οι μελέτες αυτές είναι τα πρώτα κριτικά βιβλία που αφιερώθηκαν στον ποιητή. Μα το έργο του Μιστράλ το είχε πιά σπουδάσει αθηντικά ο κ. Γκαστόν Παρι σε πλατύ άρθρο του, που το έβαλε μέσα στο βιβλίο του «Σκεπτόμενοι και Ποιητές.» Ο Παρι, ο Βενσάν κι ο Λασέρ κριτικοί αρχών και θεωριών διαφορετικών συμφωνούν σχεδόν στα φανερώματα και στα συμπεράσματα του γούστου τους. Από το ποιητικό έργο του Μιστράλ αφιόνουν να πέση μόνο η δοκιμή του προβηγκιανής τραγωδίας, η Βασίλισσα Ιωάννα, που σε πολλά σημεία της είναι η Φρανσιάδα του προβηγκιανού Ρουσάρ. Ευχαριστιούνται σχετικά με τη Μιρέϊγ σε σύγκριση παντοτινής αλήθειας, που βάνουν την προβηγκιανή εποποιία κοντά στον Όμηρο, το Βιργίλιο και το Γκαίτε δείχνουν την αξία, χωρίς να ξαντλούν το θέμα, όλων των φωτεινών λόγων, που το μεγαλόπρεπο ποίημα, φτυγευμένο στη μέση της νέας Προβηγκίας, το κάνουν αδελφό της αγριλιάς εκείνης από όπου ο Όδυσσεύς, στη μέση του σπιτιού του, είχε κόψει το νυφικό του κρεβάτι· θαυμάζουνε στο Καλεντάλ, ο,τι η κλασική κριτική θαυμάζει στα Γεωργικά του Βιργίλιου: Τα θαυμάσια επεισόδια. Αλλά το σύνολο του ποιήματος τους φαίνεται τεχνητό και λίγο κρύο κι' αναθεωρούν λίγο την κοινή κρίση που έβαλε σχεδόν στο Καλεντάλ, όταν έφάνηκε, στη γραμμή όπου είχε βάλει το «Πέσιμο ενός Άγγελου» ύστερ' από το Ζοσελέν. Το ποίημα του Ροδαρού δεν είχαν ακόμη τυπωθεί όταν ο Γκαστόν Παρι έγραψε το άρθρο του και είναι θλιβερό ότι ο μεγάλος ρομανιστής δεν είχε την ευκαιρία να μιλήσει για ένα έργο, που ξαναζωντάνεψε το ρυθμό και την κίνηση της μεσαιωνικής εποποιίας. Μα ο Βενσάν κι ο Λασέρ είναι σύμφωνοι σ' ένα ολοκληρωτικό και ένθουσιαστικό θαυμασμό για το ποίημα τούτο, που το βάζουνε σχεδόν στη γραμμή της Μιρέϊγ. Τέλος ο λυρικός ποιητής των Χρυσών Σταριών και των Ήλαιων παίρνει το φόρο που του ταιριάζει. Η ποικιλία του της μετρικής και ρυθμικής δημιουργίας του συγκρίνονται δίκαια με την εύκολια και την ποικιλία του Ρουσάρ και θα μπορούσανε παρόμοια δίκαια να συγκριθούνε και με την ποικιλία και εύκολια του Βίκτορα Ουγκώ. Τα συμπεράσματα τούτο θα είναι δίχως άλλο τα συμπεράσματα και των κατοπινών και κανέναν παίκτης δε θα είναι περισσότερο από το Μιστράλ ο κατάλληλος για να κατασταθῆ ένα κέντρο συμφωνίας, ένα σημείο φιλίας ανάμεσα στις ασύμφωνες ροπές της Γαλλικής κριτικής.

Το άρθρο του Γκαστόν Παρι εγράφηκε στα 1893 και ένα τέταρτο αιώνα το χωρίζει τώρα από τις μελέτες του Βενσάν και του Λασέρ. Από τόν ένα στους άλλους και οι μεγάλες αισθητικές αλήθειες μένουν ώρισιμένες, αλλά πώς άλλαξαν ή ατμόσφαιρα, αλλά πώς τα δύο σημερινά βιβλία παρουσιάζουνε με διαφόρους τίτλους μία πολεμική φιλολογία!

Πρώτα—πρώτα πόλεμο εθνικό. Ο Γκαστόν Παρι, κάνοντας την κλασική σύγκριση της Μιρέϊγ με τον Έρμαν και Δωροθέα, τη σύγκριση που επιβάλλεται, αναγνωρίζει για λόγους καθαρού κλασικισμού την υπεροχή του ποιήματος του Γκαίτε, την πιο ανθρώπινα πλατύτερη απήχηση του, τη μεγαλύτερη διαύγιά του, το βάθος του, που δείχνει καλλίτερα την αιώνα μεγαλοφυΐα. Δεν πρέπει να ζητάμε σε βιβλία γραμμένα στο 1917 τις άποψες ενός Παρι, μαθητή

του Ντιέξ και που έκαμε πριν τα 1870 τις σπουδές του σε γερμανικά πανεπιστήμια. Ήταν φυσικό οι κ. κ. Βενσάν και Λασέρ καθώς κι ο κ. Ριπέρ να παρουσιάζουνε λίγο το Μιστράλ σαν ήρωα αντιπροσωπευτικό του λατινικού πνεύματος απέναντι στη γερμανική «βαρβαρότητα.» Ήταν πολύ φυσικό τούτο.....

Albert Thibaudet

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Ο ΚΑΚΟΜΟΙΡΟΣ Ο ΤΟΛΣΤΟΗ !...

Φίλε «Νουμά»,

Σου στέλνω αυτό κι' ελπίζω να το φιλοξενήσεις στις στήλες σου. Είναι γραμμένο έτσι σά διάλογος με φανταστικό φίλο μου.

— Άλτ !

— Ορίστε.

— Έπειδής νόμος είναι να καταπονάη ο δυνατότερος τόν αδύνατο, και νόμος φυσικός που ξηγιέται στέρεος κ' έπειδής — τ' ίδιο πάλε — οι πόλεμοι είναι σεριφικάτο της ήθικης αυτής συνήθειας, είναι λοιπόν αδύνατο να σωπάσουν, κι' αν σταματήσουνε εκβιαστικά — βεβαιώσου — θα σταματήση, αναγκαστικά, κάθε προχώρημα της Άνθρωπότητας !..

— ΑΪ ;

— Χωρίς άλλο. Νόμος θά πῆ ο,τι γίνεται αναγκαστικά, θαρῶ να διατυπώνεται δασκαλική, που ε-φαρμόζεται.

— Τ' αέρια, τὰ δηλητήρια τότες ;

— Παιδιά του νόμου μας. Η Άνθρωπότητα με την αμάχη, πῶς να κόψη τὰ χέρια τάχρηστου, πῶς να γίνῃ ήρωας ο άνδρείος, πρόκοψε.

— Τι πάει να πῆ προκοπή ;

— Προχώρημα. Ο μπεμπέκος τὸ μαθαίνει ἀπὸ τῆ νταντᾶ του. Νταντᾶ τῆς Άνθρωπότητας είναι οἱ πόλεμοι.

— Να πίνης τὸ αἷμα τᾶλλονου είναι προκοπή ;

— Για να ζήσης καλλίτερα ; ναί.

— Τότε οἱ ἀνθρωποφάγοι θά είναι μοντέλα πολιτισμοῦ.

— Βουβαμάρα !

— Τσίροκο ἄλλοτε ἀπὸ τὸν πόλεμο, δὲν ἔχεις μπορετό ; Τὸ πνεῦμα ἔξαφνα ;

— !.

— Κῆ δουλιά ;

— !.

— Κῆ ήθικῆ !

— !.

— Σκοπὸς τῆς ἀνθρωπότητας δὲν είναι ἡ καλλιτέρευσῆ τῆς ;

— Ἔτσι.

— Μὲ φρέσκο τὸ πνεῦμα, γεμάτη δουλειά, καθάρια ήθικῆ, τὸν ἐκπληρώνει ἢ ὄχι, τὸ σκοπὸ τῆς ;

— Ναί !.

— Οἱ πολέμοι, οἱ ταραχές, τὰ καρδιοχτύπια, ἡ δίψα τοῦ αἵματός, δὲ σου φαίνονται, σύμφωνα με τὰ παραπάνω, να μοιάζουν με κτηνωδίες ;

— Μοῦ φαίνονται.

— Ἐρεεις τώρα πόσα ξοδεύονται για τις κτηνώδινες αυτές ανοησίες ; Τὰ σαρανταεννιά σε πενήντα, ἀπὸ τὰ ἔσοδα μιᾶς Ἐθνότητας - και τῆς πῶ μικρῆς...

— Ὄ !.

— Να βουβαθῆς ! Τόπε κι ὁ Τολστόη αὐτὸ και δὲ σηκώνει κουβέντα !..

Ὁ πολέμαρχος ἔμαζεψε τὰ πανιά και βούλωσε τὸ στόμα.

ΝΟΥΜΑΔΙΚΟΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΜΙΚΡΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ
~~~~~

Ο ΑΘΑΝΑΤΟΣ

— Πώς θα τώλεγε; 'Υστερ' απ' τὸ θάνατο τοῦ Μιστριώτη...

— Λάθος κάνετε. Ὁ Μιστριώτης δὲν πέθανε. Ἡ φήμη τοῦ θανάτου του ἦτανε μιὰ τραγικὴ φάρσα. Ὁ Μιστριώτης ζῆ.

— Ζῆ λοιπόν; Περίεργο!

— Ζῆ καὶ βασιλεύει. Ὁ Μιστριώτης εἶναι ἀθάνατος. Δὲν τὸ ξέρετε λοιπόν; «Δολιχοδρομῶν ὑπὸ τὰς μεγαλοτόξους ἀψίδας τοῦ οὐρανοῦ», ἔλαβε απ' τοὺς Θεοὺς, γιὰ δῶρο, τὴν ἀθανασία.

— Αὐτὰ ποὺ λέτε εἶναι ἀρχαία Μυθολογία;

— Καὶ ἀρχαία καὶ νέα καὶ παντοτεινὴ. Ὁ Μιστριώτης ζῆ, σὰς Ξαναλέω.

— Περίεργο! Εἶναι κάμποσος καιρὸς ποὺ δὲν ἔτυχε νὰ τὸν ἀκούσω.

— Πῶς; Δὲ διαβάσατε λοιπόν τίς συνομιλίες, ποὺ ἔκαμε τώρα τελευταῖα με τὸν κ. Δάφνη τῶν «Ἀθηνῶν», γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα;

— Τίς συνομιλίες τίς διάβασα. Μοῦ φάνηκε ὅμως νὰ εἶδα διαφορετικὰ ὀνόματα: Χατζιδάκις, Σκιας....

— Αὐτὸ δὲν ἔχει καμμιά σημασία. Τίς συνομιλίες τίς ἔδωκε ὅλες ὁ Μιστριώτης. Αὐτὸ εἶναι βέβαιο.

Αὐτὸ εἶναι βέβαιο.

— Μὲ ξένα ὀνόματα;

— Γιὰ τὴν ποιικιλία. Δικαιώμα του δὲν εἶναι;

— Δικαιώμα του βέβαια.

— Δὲν εἶδατε καὶ τὰ σοφὰ του ἄρθρα, ποὺ γράφει γιὰ τὴ Γαλλικὴ... καθαρεύουσα;

— Ὡστε δικὰ του εἶναι κ' αὐτά;

— Δικὰ του, καταδικὰ του.

— Καὶ στίς ἄλλες ἑφημερίδες, ποὺ ἄρχισαν τὴν τρομερὴ ἐκστρατεία γιὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση, ποιοὶ εἶναι, σὰς παρακαλῶ, αὐτοὶ ποὺ γράφουν;

— Ὁ Μιστριώτης πάντα. Αἰωνίως ὁ ἴδιος. Δὲν τὸν εἶπαν χαλκέντερο;

— Καὶ στὴν Ἐθνοσυνέλευση μεθαύριο ποῖος θὰ πάρη ἀπάνω του τὸ ζήτημα γιὰ νὰ θάψη τὸν Βενιζέλο κάτω απ' τὰ «Ψηλὰ Βουνά»; Ἡ κ. Γαλάτεια θὰ ἦτανε μοναδικὴ βέβαια. Ὅπως φαίνεται ὅμως, δὲν δάχουμε δυστυχῶς γυναῖκες στὴ Βουλὴ, γιὰ τὴν ὥρα.

— Μὴ σκοτιζέστε, παρακαλῶ. Ὁ ἄνθρωπος θὰ βρεθῆ. Εἶναι ἔτοιμος.

— Ποιός;

— Μὰ ὁ Μιστριώτης πάλι, χοντροκέφαλε ἄνθρωπε! Δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ καταλάβετε;

— Λαμπρά! Ἐνα πρῶμα ὅμως ἤθελα νὰ ξέρω.

Δὲν θὰ πεθάνη ποτὲ αὐτὸς ὁ Μιστριώτης ἐπιτέλους;

— Σὰς εἶπα, ὅτι εἶναι ἀθάνατος. Οἱ Θεοὶ τοῦ δώκανε δῶρο τὴν ἀθανασία. Θὰ «δολιχοδρομῆ» αἰωνίως ὑπὸ τὰς μεγαλοτόξους ἀψίδας...» Δὲν τὸ εἶπαμε;

— Μοῦ ἐπιτρέπετε μιὰ ἐρώτηση ἀκόμα;

— Ἐλεύθερα!

— Ὅταν οἱ Ἕλληνες ἀποφασίσουν πὰ νὰ μιλοῦν

καὶ νὰ γράφουν μιὰ γλώσσα, ἔστω καὶ τὴν καθαρεύουσα, ἔστω καὶ τὴν ἀρχαία, ἔστω καὶ τὴν ἀλαμπουρνέζικη, τί θὰ κάνη τότε ὁ Μιστριώτης; Ποιὰ θὰ εἶναι ἡ δουλειά του; Δὲν θ' ἀναπαυθῆ ἐπιτέλους ὁ χριστιανός; Δὲν θὰ πεθάνη οὔτε τότε;

— Ὅχι! Θὰ μεταμορφωθῆ. Ἀπὸ «γλωσσισμῶν» θὰ γίνη ἄλλο. Θὰ βρῆ μιὰν ἄλλη ἐπιτέλους, γιὰ νὰ τὴν πάρη ἀπάνω του. Καὶ θὰ μένη ἀθάνατος. Αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος: Οἱ Θεοὶ περνοῦν. Ὁ Μιστριώτης μένει..

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Βγήκε λιγοσίλιδο βιβλίον με ποιήματα τοῦ κ. Κ. Καραωτάκη: «Ὁ Πόνος τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων».

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Ἡ «Ἐνωσις γιὰ τὴ μελέτη τοῦ ἐπιστημονικοῦ Σοσιαλισμοῦ» συγκεντρώνει νέους θεωρητικὰ μορφωμένους στὰ κοινωτικὰ ζητήματα καὶ ἀπο καιρὸ δουλεύει με σύστημα καὶ σοβαρότητα. Γίνανε κάμποσες ἀνακρίσεις ἀπὸ τὰ μέλη, οὐ θιγότερα θὰ τυποθοῦν καὶ θὰ κυκλοφορήσουν σὲ βιβλίον.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ν. Ζ. Ο. Δὲν ἔχεις δικίον σὲ δια. Στὸ πρῶτο, ἴσως, μὰ τὸ δικαιοδοτεῖ κ' αὐτὸ ἢ σκοπιμότητα, φίλε μου — κ. Ἰαν. Ναν. Λευκάδα. Κἀπως συντομώτερο θὰν τὸ θέλαμε. Ὡς τόσο θὰ δημοσιευτῆ ἀργότερα. — κ. Δημ. Ἄστ. Λαμία. Δὲν τὸ διάβασες προσεχτικὰ δ, τι γράψαμε καὶ γι' αὐτὸ τὸ παρανόητος. Ξαναδιάβασέ το. — κ. Χρυσάνθεμο. Σπάρτη Δὲν τ' ἀφίνεις τὰ χωράτ' αὐτὰ; κ. Π. Ἄκρ. Καλὸ τὸ βρήκες. Φιτὸ λοιπὸν κ' ἀπὸ τὴν ἀρχή — κ. Φ. Λαρ. Θὰ δημοσιευτοῦν ἀργότερα τοῦ ἄλλου στείλε μας τὴν ἀρχή. — κ. Ηρ. Λαμ. Πάτρα. Στείλε το δὲν ἀκλήρη, μὰ φρόντισε νὰ τὸ καθαρίσεις, δοο μορεῖς ἀπὸ τίς ἰδιωματικὰς λέξεις. — Ἀνώνημο. Γιὰ νὰ σοῦ ἀποδείξουμε πὸς ὁ «Νουμάς» γελᾷ με ὅλα, δημοσιεύουμε ἐδῶ τὸ ἐπίγραμμα σου, πούχει τίτλο «Νουμάς, ὁ γλωσσισμῶν»

Σκοπὸ τὸ Μέσο τὸ ἔκανες, Ἰδέα καὶ Νοῦ τὴ γλώσσα ποὺ ἔχει ὁ κάθε κουνενίς,

Γι' αὐτὸ στίς στήλες σου ὄληχτοῦν ἄδεια κεφάλια τόσο καὶ τὸσες γλώσσες βοδινές.

κ. Στ. Τρ. Ἐχει καὶ καλοῖς στίχους ἔχει κ' ἄσκημον. Βέβαια, θὰ γράφεις καὶ καλύτερα. — κ. Ν. Π. Δημοσιεύεται τὸ ἔνα. Τὸ ἄλλο ἀργότερα — κ. Ν. Σμ. Θὰ δημοσιευτῆ ἡ μετάφραση τοῦ Tasso. — κ. Ι. Πειραιῶ. Θὰ δημοσιευτοῦνε. — κ. Σασ. Σακ. Πάτρα. Στείλε μας ἄλλα, θὰ σοῦ γράψουμε καὶ ξεχωριστά. — Φλ. Δεβ. Θὰ γράφεις καὶ καλύτερα. Ὅσα μᾶς ἔστειλες δὲν εἶναι καὶ τόσο ἐπιτυχημένα. — κ. Π. Ματρ. Κέρκυρα. Λάβαμε καὶ τὸ τελευταῖο — Νεράϊδα Μυτιλήνη. Θὰ δημοσιευτῆ ἀργότερα. — κ. Θαλ. Ἄργ. Καλαμάτα. Ἡ «Ντροπή» δὲν εἶναι καὶ ἄσκημη. Δοκίμασε καὶ σ' ἄλλα καὶ στείλ' τα μας — κ. Ελ. Οἶκον. Θέλουν περισσότερο δούλεμα. — κ. Γ. Βουν. Χανιά. Ὁ «Φυλακισμένος» ἂν δουλεύει προσεχτικώτερα μορεῖ νὰ δημοσιευτῆ. — κ. Χαρ. Χρ. Ἀργόλιος. Κάτι θὸ γράφεις μὰ μέρα, καὶ πολὺ γρήγορα μάλιστα. Μελέτη καὶ δουλειὰ λοιπόν. — κ. Ἄνθρ. Δοῖτ' Χιον Φύλλο στέλνεται. Βιβλία ὑπάχουν. Γράψε μας ποῖα θέλεις. — κ. Διν. Καρ. Δυστυχῶς μᾶς δόθηκε σὰ χέρι μας παραπολὸ ἀργά.

ΚΑΠΝΑ
ΣΙΓΑΡΕΤΑ

ΜΕΞΗ